

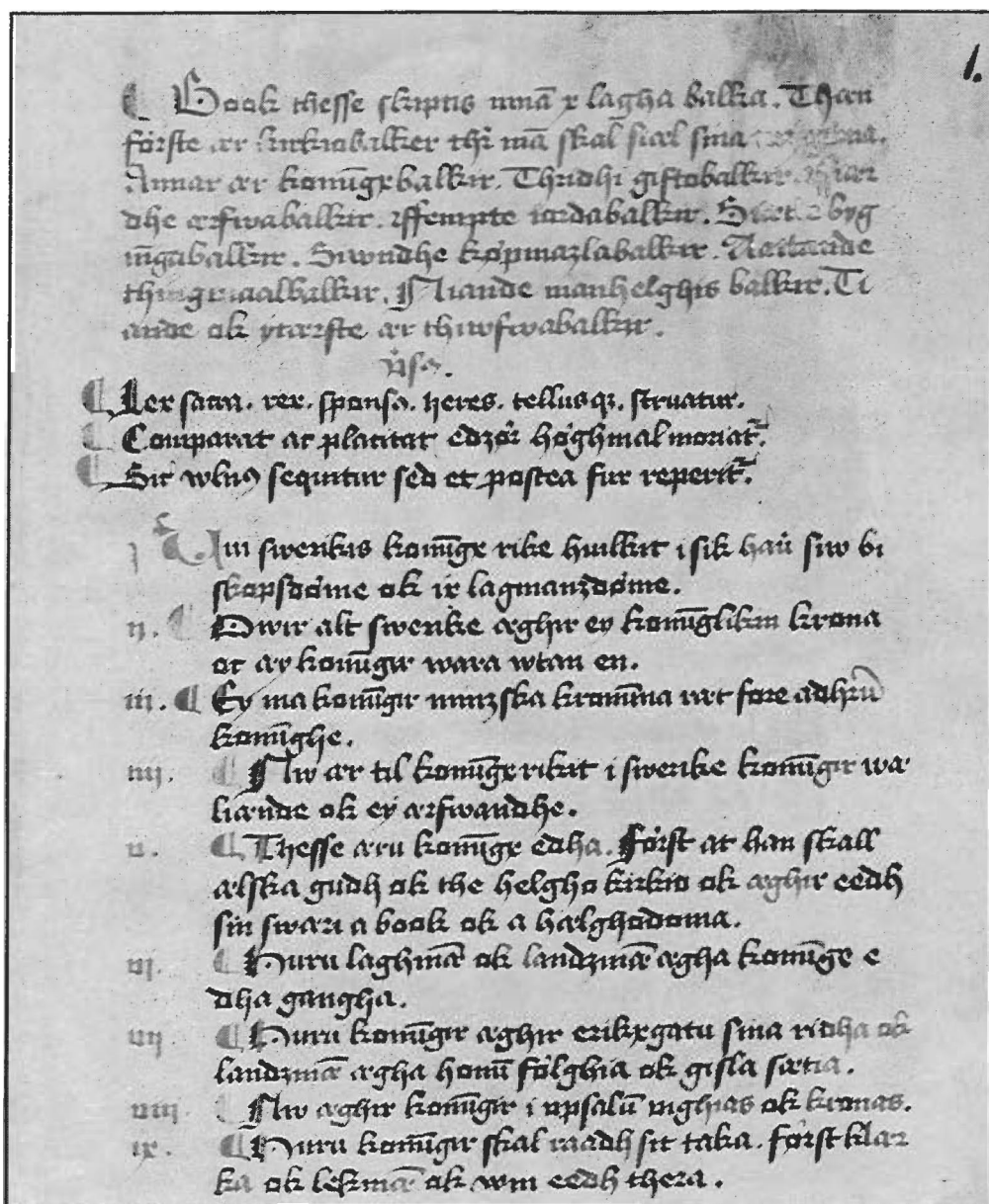
VÄRMLANDS ANOR

1994:3

September 1994

Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening

Pris 30:-
Årgång 11

Magnus Erikssons landslag

Av Magnus Erikssons landslag från omkring 1350 finns ett hundratal avskrifter. En av dessa, daterad till 1400-talets mitt, har tillhört gamla Stifts- och Iaroverksbiblioteket i Karlstad och förvaras nu i Folkrörelsernas arkiv.

Bilden visar första sidan **med** förteckning över lagens innehåll.

Ur **Värmsk** lag och landslag i Värmländsk Historia i arkivens belysning. 1977. Fotograf Bertil Ludvigsson.

Mer om **Folkrörelse**arkivet på sida 3 och 4.

VärmlandsAnor

VärmlandsAnor utges som medlems-tidning för Värmlands Släktforskarförening. Bidrag till tidningen, synpunkter på inriktningen och tips om händelser för bevakning mottas tacksamt av Redaktören. Citat ur VärmlandsAnor får göras, om källan anges.

Upplaga 750 ex, 4 ggr/år

Ansvarig utgivare Lars-Gunnar Sander

Redaktör Bernhard Granholm, Ljunggatan 39C, 66432 Grums. Telefon 0555-61153

Produktion Consulting Data, Malm-torgsgatan 18, 65340 Karlstad. Telefon 054-218777 Telefax 054-218777

Tryck Tryckeri AB Knappen, Karlstad

Manusstopp för 1994:4 är 8 nov 1994

Värmlands Släktforskarförening

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för slakt- och hembydsforskning i Värmland och förena dem som delar detta intresse. Föreningen är ansluten till Sveriges Släktforskarförbund.

Organisationsnummer 8732201-6897
Föreningens adress c/o Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga

Medlemsavgiften är 90 kr för ordinarie medlem och 10 kr för familjemedlem (1994). Avgiften sättes in på föreningens postgiro 46 96 60-5. För medlemmar i Norge är avgiften 85 norska kronor som sättes in på norskt postgiro 0806 1944339.

Arkiv Emigrantregistret, Box 331, 65208 Karlstad. Telefon 054-159272

Besöksadress Gamla Badhuset, Norra Strandgatan 4, Karlstad

Styrelsen 1994

Ordförande Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga. Telefon 054-872754

Vice ordförande Bernhard Granholm, Ljunggatan 39C, 66432 Grums. Telefon 0555-61153

Sekreterare Gunnar Jonsson, Älvhags-gatan 25, 66140 Säffle. Telefon 0533-10559

Kassör Harald Persson, Malm-torgsgatan 18, 65340 Karlstad. Telefon 054-218777

Materialförvaltare Bo Cider, Skol-gatan 12, 66060 Molkom. Telefon 0553-10378

Registrator Sonja Peterson, Ölme-gatan 9 A, 65230 Karlstad. Telefon 054-219411

Ledamot Eivor Lantz, Lindersvägen 20, 66341 Hammarö. Telefon 054-525727

Fryksände kyrkoböcker

Innehåll

Fryksände Kyrkoböcker	2
En guldgruva . . .	3
Arkivdepån i Forsbaga	4
Erick och Stina	5
Fortsatt brevväxling	9
Fryksände socken	10
Arkeologiska objekt	12
Antavla 31	13
Mormonkyrkan i Örebro	14
Antavla 32	15
Mord på Fältjägare	16
Succéträff i Torsby	17
Ur Dombok 1744 par 34	18
Boktips	19
Ur blad och Forum	19
Anor sökes	20
Fara wid åskväder	21
Annonser	22
Hästens program 1994	23

I Östmark pågår för närvarande systematiska avskrifter av Fryksände församlings kyrkoböcker. Det är forskare vid Linköpings universitet som beställt arbetet Arbetsförmedlingen har ställt upp med 4 arbetslösa som på detta sätt fått ett visserligen tidsbegränsat men ändå meningsfullt arbete.

När VärmlandsAnor vecka 32 besökte Biblioteket i Östmark, där gruppen fått lokaler, pågick läsning av Fryksände födelsebok 1707-1765 från filmrullar. Arbetsledaren Göthe Nilsson från Nyskoga, själv arbetslös, leder läsningen av den gamla skrivstilen. Uppgifterna från i detta fall födelseboken föres upp på ansedlar som skrivs in i ett DBaseIII program som så småningom ska sändas på diskett till Linköping. Där kommer Fryksände att länkas samman med liknande läsningar från andra församlingar i Sverige för att så småningom bilda en något så när total beskrivning av Sveriges befolkning.

Inskrivning i dataprogrammet sker med bokstavstrogen återgivning, vilket inne-

bär att sökning inte kan ske på vanligt sätt. Som bekant kan namnet Gertrud till exempel stavas på en mängd sätt, Gärt-rud, Gärthrud, Giertru etc. Det finns IOS-ningar till detta men & är än så länge rätt komplicerade.

Harald Persson

Fotnot 1. Födelseboken för Fryksände 1707-1765 är redan bearbetad av f adjunkten vid realskolan i Torsby Knut Malmström, ett arbete som Torsby kultur-nämnd 1981 lät trycka i stencilerat utförande. Hr noggrann Malmström är var så kan nu konstateras att en del fel finns som kommer fram vid denna andra genomgång av källmaterialet.

Fotnot 2. Under vintern kommer dessutom sammafödelsebok att saluföras av Värmlands Släktforskarförening med rättelser i databearbetning, med normaliserad stavning och sortering i datum, fader, moder och ortordningar. Antalet födda utgör cirka 5870 för socknarna Fryksände, Östmark med Lekvattnet och Vitsand.

En guldgruva för släktforskare

Vid folkrörelsearkivets årsmöte i Pr höll Lars-Gunnar Sander ett föredrag om släktforskning och då i synnerhet vad en släktforskare kan finna i Folkrörelsearkivet. Föredraget i sin helhet kommer att finnas i kommande utgåva av *Wermlandica*. Med författarens och Föreningen för Värmlandslitteraturs beägna tillstånd återger vi här delar av föredraget.

Den som har sina rötter i Värmland bör inte **missa** att besöka Folkrörelsearkivet i Gamla Badhuset i Karlstad som förvarar en hel del material av ett slag som **man** med **utgångspunkt** från namnet inte skulle förvänta sig att **träffa** på där. Och har man **tur**, vilket inte alls är omöjligt, kan arkivet visa sig vara en verklig guldgruva för släktforskaren.

Hembygdsforskaren och **skriftställaren** **Linus Brodins** bibliotek utgör en **unik** boksamling under ett och samma tak, **inhållande** värmländsk historia **framför allt** i form av släkt- och **sockenböcker**.

Vissa **böcker** har **åtskilliga** år på nacken som till exempel **Carlstads Stiftstidning** i inbunden form från början av 1800-talet. Dessa band är försedda med personregister, vilket inte är alltför vanligt i publikationer av detta slag. Har man en värmländsk prästman i slakten, som avled vid denna tid, kan **man** således snabbt **slå** upp nekrologen över honom i stiftstidningen.

Antalet värmländska **släktböcker** är betydligt större än vad i varje fall jag anat. Det insåg jag först **sedan** jag sett **Linus Brodins** bibliotek. **Många** av dessa är från tidigt 1900-tal. De lockar till läsning eftersom redigering av bild och text **faktiskt** verkar vara **bättre** än i nutida **släktböcker**. Ett särskilt spännande inslag är mängden av mycket gamla fotografier av gårdar och personer.

Biografier

Om **man har** anfader i Karlstad, **får** man inte **försumma** att ta en titt i **Carl Emanuel Nygrens** biografiska samlingar. De **består** av ett **kortregister innehållande karlstadsbor** från **äldsta** tider och **framåt**.

Vad Nygren är för Karlstad är **Fernow** för Filipstad. Fernows släkttavlor över **filipstads**släkter är kanske **Folkrörelsearkivets** förnämsta raritet. Originalen får inte **lånas** men de är tillgängliga för forskaren på mikrofilm.

En annan **typ** av **biografier** är **Emil Sundbergs** **Karlstadsstudenter** för vissa årgångar under senare delen av 1800-talet. De maskinskrivna foliosidornautgör en synnerligen intressant läsning. För varje student presenteras en antavla, vanligen omfattande cirka sju sidor.

Bland handskrifterna finner man folkskolläraren **Petrus Westlinds** nedteckningar **från** sin forskning om **Vitsand**. **Han beskriver** bland annat hur man hade det under nödåren kring 1868. Ett talande **bevis** för den stora nöden är räknenskaperna för de **så kallade undsättningslånen**.

I **Folkrörelsearkivet** förvaras också ett **antal släktutredningar** av hög klass. Ett utmärkt exempel är **kronolänsman Lars-Gustaf Bengtssons** släkt. Förutom **många** släkttavlor och ett register **så** kompletteras utredningen med en imponerande samling mycket gamla foton av släktmedlemmar. Bland övriga släktutredningar kan **nämnas Hammarén från Hammarö** samt **släkttavlor** över slakterna **Ullholm** och **Fryxell**.

Innehållsrika dagböcker

Dagböcker brukar vara innehållsrika, **så** även de som förvaras hos Folkrörelsearkivet. En dagbok som jag **fäste** mig **särskilt** vid var **Johan Erik Bodins**. **Han** var predikant i **Ansgariiföreningen** och som sådan reste han land och rike runt vid sekelskiftet. Under sina resor **fyllde** han en hel serie tjocka **dagböcker** med

Tv Gussie Wennberg, maka till Carl Wennberg, Karlstad, med två vdninnor får i detta foto från cirka 1905 ge miljön och bild av damernas tygrika kläder. Fotograf är Julie Asker med ateljéer i Trossnäs (!) och Kristinehamn. Tillhör Cdstads-Gilletts bildarkiv.

tätskrivna dagboksanteckningar. Där **beskriver** han vädret dag för dag, platserna han besökte och människorna som han **träffade**. **Släktforskaren** uppskattar **naturligtvis ortregistret** i slutet av varje bok.

Man kan säga att husförhörslängderna utgör basen för släktforskningen i vårt land. Men i senare tid förde **även frikyrkorna** och nykterhetsföreningarna **medlemsliggare** som i **ganska** stor utsträckning liknar **statskyrkans husförhörslängder**. Liksom i husförhörslängden finner vi också **här** kolumner för till exempel **födelsedata**, in- och **utflyttning** samt anteckningar.

Här har jag endast redovisat några smakprov på den nytta släktforskaren **kan** ha av Folkrörelsearkivets material. Uppräkningen skulle kunna fortsätta med många fler exempel.

Lars-Gunnar Sander

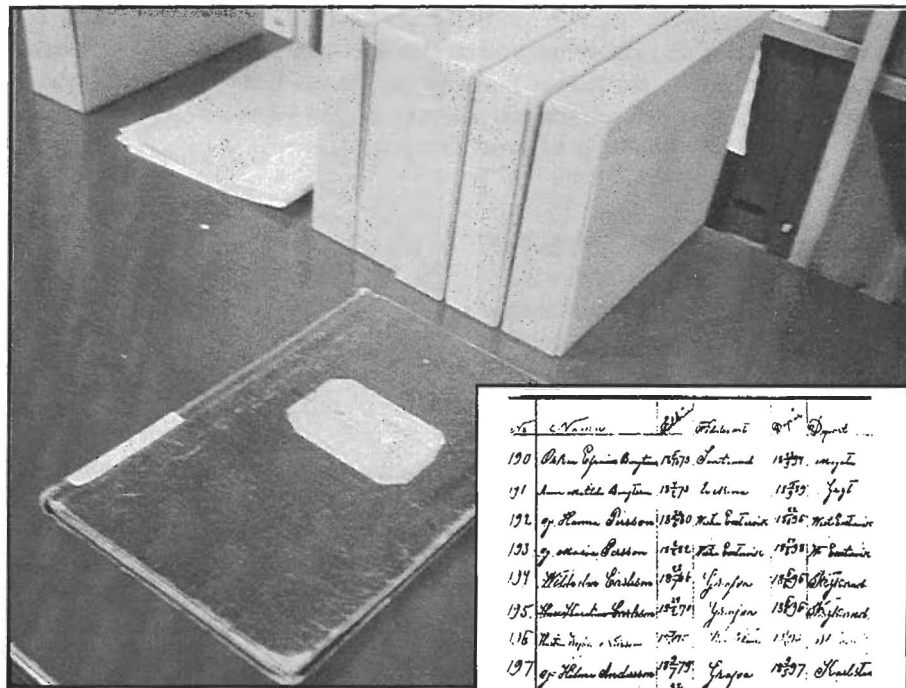
Arkivdepån i Forshaga

Vi har i anslutning till Lars-Gunnars artikel om **folkrörelsearkivet** gjort ett besök **på** depån i Forshaga. Den är inrymd i den byggnad **som** skulle blivit vattenreningsverk vid Mölnbacka-**Trysils** sulfittmasseindustri i Forshaga. Där har Folkrörelsearkivet i Värmland **tillsammans** med Värmlandsarkiv **låt**it inrymma en **arkivdepå**.

En dag i maj besökte **VärmlandsAnor** depån och **arkivarie Anette Calén**. Hon förevisade depån och berättade bland annat att material från de olika **arkivbildarna läggs** upp ämnesvis och sorterat på socknar. Inom varje arkivbildares arkiv placeras dokumenten enligt allmänna arkivschema.

Inte bara dokument förvaras. **Där finns även** till exempel regaler som använts i nykterhetslogersamt idrottspriser.

En **78-varvsskiva** med Per Albin Hanssons tal på **fredsdagen** finns även i depån men den får man inte utan vidare lyssna på. Den ingår i socialdemokrater-

Volym D1:1 från Baptistförsamlingen i Skåre med utdrag ur medlemsmatrikeln för år 1886. Foto Bernhard Granholm

Nr	Person	Födelsår	Födelseort	År	Övrigt
190	Per Albin Hansson	1879	Skåre	1879	Skåre
191	Anders Erik Bengtson	1879	Skåre	1879	Skåre
192	g. Hanna Persson	1880	Skåre	1880	Skåre
193	g. Maria Persson	1880	Skåre	1880	Skåre
194	Hilma Lovvén	1880	Skåre	1880	Skåre
195	Hilma Lovvén	1880	Skåre	1880	Skåre
196	Hilma Lovvén	1880	Skåre	1880	Skåre
197	g. Hanna Persson	1880	Skåre	1880	Skåre
198	g. Hanna Persson	1880	Skåre	1880	Skåre
199	g. Hanna Persson	1880	Skåre	1880	Skåre
200	Hilma Lovvén	1880	Skåre	1880	Skåre
201	Hilma Lovvén	1880	Skåre	1880	Skåre

Anette Calén visar affischer för Anna-Lisa Granholm. Foto Bernhard Granholm

nas arkiv. För denna **arkivbildare** har utfärdats specialbestämmelser. Dess arkivmaterial är inte tillgängligt utan tillstånd från partiets kansli.

Eljest är **så** gott som allt material i depån **tillgängligt** och kan få läsas i Gamla Badhuset.

Forskaren har **alltså** att **beställa** materialet i Gamla Badhuset helst veckan före ett forskningsbesök. Hämtning av arkivalier ur depån sker på tisdagar och torsdagar.

Depån inrymmer även ett filmarkiv **där** temperatur och fuktighet hålles inom **fastställda** gränser. **Där** skall mikrofilm kunna bevaras i minst 200 år.

BGM

Erick och Stina till Amerika

Erick and the Ties that Bind är berättelsen om Erick Sivertson Nortomme, född 1852 i byn Hovin i Gauldalen söder om Trondheim, och hans hustru Stina Jonsdotter, född 1862 i Kymmen, Gräsmark. Författaren Lyle E Siverson, San José CA, är sonson till Erick och Stina.

Gunnel Kvamström vid Emigrantregistret i Karlstad har skrivit om Svensk-Amerikanska släktkrönikor i *Werm-landica* 1992. Hon säger i företalet till artikeln:

-Många som söker efter sina rötter redovisar sedan sin forskning i form av släktböcker. I de böcker som skänkts till Emigrantregistret i Karlstad, av både amerikanska och svenska forskare, har självfallet de flesta släkterna värmländsk härkomst. Men här finns också släktböcker från andra landskap. Gemensamt för de flesta författarna är en vilja att överföra släktens muntliga tradition till tryckt form.

Erick och Stina fick tolv barn mellan åren 1881 och 1908. Av författarens företal framgår att det är tack vare deras berättelser som boken kunnat bli till. Samstämmigheten i dessa berättelser, som gått vidare till barnbarnen, är så stor att författaren utgår från att de är sanna. Släktens härstamning från Norge och Sverige har dokumenterats genom farbrodern Godfrey Siversons forskning. Hans sammanställning av släkträdet har författaren innefattat i följande ord:

- Han hade ett äkta intresse för varje gren, kvist, löv och knopp på släkträdet.

Farbrodern John Siverson besökte Norge och Sverige och kunde komplettera Godfreys forskning.

Den yngsta fastern, Agnes Siverson Trygstad, har varit en rik informationskälla. Hon var den som längst bodde kvar med föräldrarna och hon hörde dem tala om alla sina minnen från "de gyllene åren". Hon ställde frågor och de hade tid att svara. Under collegetiden skulle hon

skriva en självbiografisk uppsats och tillbringade många timmar med sin far, då de gick igenom släktens öden. Uppsatsens titel var Mitt Arv och den började så här:

- Att kunna skryta med kunglig härkomst vore kanske mycket önskvärt av många, men i mina ögon finns det inget bättre och finare än att härstamma från en grupp av äkta, rättframma och arbetsamma människor. De var människor som var intresserade av att leva ett meningsfullt liv, & sträva för förbättring och villiga att ge livet sitt bästa. Ett arv med dessa ideal är en av livets rikaste och dyrbaraste gåvor, en gåva för vilken jag är djupt tacksam.

Flera kusiner har i sina berättelser bidragit med många lustiga episoder från föräldrarnas barndom. Det är sina "nära och kära" som författaren skildrar och alla repliker han har lagt in i texten har gjort berättelsen mycket levande. I företalet riktas också ett tack till Bo Cider, Emigrantregistret, för god hjälp i forskningen kring emigrationen och Värmlands historia.

The Wedding

Boken börjar med dagen för Ericks och Stinas bröllop. Man får följa Stinas tankar när hon vaknat på morgonen och det ännu är tyst i huset. Föräldrarna och sysskonen passerar revy, likaså de dagliga sysslorna. Rum efter rum i det timrade huset beskrivs. Tankarna gick vidare till Eric och hans dagliga sysslor och hur hon snart skall dela dessa med honom. Hon tänkte på åren som gått sedan de lämnade Sverige, på skolan som inrymdes i deras hem och dit Erick kom som lärare. Hon tänkte på sin konfirmationsdag ett halvt år tidigare som också ägt rum i

hemmet, eftersom Kviteseids församling ännu inte hade någon kyrka utan man brukade ha gudstjänsterna hos dem. Hon var sexton år och Erick tjugosex år.

Också Erick vaknade tidigt och man får följa hans tankar som går till dagen, då han kom som lärare till Kviteseid. Hur han lärde känna och tycka om Stina och hennes familj. Tankarna fortsätter kring de många vardagliga händelserna i skolan och på hans farm, fram till den dag när Stinas far och han beger sig iväg för att ta ut lysning.

Kapitlet avslutas med en utförlig skildring av bröllophögtiden på Kymmens farm (Stinas hem), av såväl gäster, klädsel och mat som själva vigselakten.

Erick's Roots in Norway

Detta kapitel på tjugotvå sidor om Ericks rötter i Norge skildrar också resan till Amerika och den första tiden där. Man får en detaljrik redogörelse om förfäderna, om torpet Nystuen under gården Nortomme i Horgs församling, Gauldalen, om Encks barndom och om levnadsförhållandena vid denna tid. Ericks önskan att bli lärare föreföll omöjlig för en torparens son.

De bistra tiderna påverkade många från Horg att emigrera, också Ericks familj. Torpet såldes för att få pengar till biljetter åt fadern och Ericks äldre bror och syster. De ville inte att den femtonårige Erick skulle följa med, eftersom han inte kunde bli konfirmerad före avresan och det var ju ovisst när detta skulle kunna ske i Amerika. Men sockenprästen ordnade dispens för honom och ytterligare en pojke från Horg så de blev konfirmerade i Nidarosdomen strax före avresan från Trondheim. Det var en stor upplevelse för Erick att för första gången i sitt liv komma till Trondheim och att dessutom bli konfirmerad i den stora domen.

Överresan för den grupp på 23 personer från Horg, som samtidigt emigrerade den 13 maj 1867, är utförligt skildrad. Efter fem månader anlände de till LaCrosse i

Erick och Stina. . .

Fortsättning från sida 5

Wisconsin. De hade **då** färdats från Quebec och över Stora **sjöarna** till Chicago, därefter med hjulångare på **Illinois** River söderut till **St.Louis** och sedan på Mississippi norrut till **LaCrosse**.

Fadern och syskonen fortsatte till **St.Paul** och vidare västerut för att få arbete som **järnvägsbyggare**, system som kocka. Till sin besvikelse var Erick för liten och **klen** för sådant arbete, **så** han fick mot en ringa lön samt kost och logi arbete hos en familj från Horg, som hade en farm vid **LaCrosse**. Under hela vintern hörde han ingenting från fadern.

SA snart som isen smält och **båttrafiken** kom igång på Mississippi, köpte han för sina **få** kontanter en biljett till **St.Paul**. Men var skulle han **söka** fadern? Han fick rådet att **söka** vid järnvägsbygget mot Mankato. Pengarna var slut och för sitt **uppehälle** och för att **kunna** resa vidare mot Mankato, var han tvungen att söka **arbete** i **St.Paul**. Till slut lyckades han få anställning hos en bageri- och restaurangägare. Men lönen var liten och det såg ut att aldrig bli tillräckligt till **båt**-biljetten.

DA bestämde han sig för att vandra till fots. Han följde en mindre vag som först gick utmed Mississippi och sedan utmed Minnesota River. **Övernatta** fick han göra utomhus. **När** han kom fram till Mankato, **så** gick han till förläggningens **mattält** och **där** satt hans far och At Glädjen blev stor på ömse håll.

Erick fick arbete i Ottawa, inte **så** långt från **Mankato**, hos en walesare som hade både **affär** och farm. Erick bodde på farmen men arbetade både **här** och där i **afären**. Han lärde sig engelska med walesisk accent, som följde honom livet ut. Av tyska invandrare lärde han sig också något av det tyska språket. **På** vintrarna fick han **tillfälle** att **gå** i skola. Han läste alla kurser och kunde **så småningom** hjälpa till med **undervisningen** av de yngre **eleverna**. Den **önskan** om att bli

lärare, som syntes ouppnåelig för torparens sonen i Norge, hade nu gått i uppfyllelse, när han fick intyg på att han **kunde** undervisa.

Modem och de andra syskonen lämnade Norge på våren **1869**. Under hösten och vintern bodde de tillsammans med fadern i tält **vid järnvägsbyggarlägret** i **Mankato**. **På** våren **1870** flyttade familjen, utom Erick, till **Kragero township**, Chippewa County, Minnesota, där det redan bodde många invandrare från Norge. Första bostaden var en **jordkoja** och fadern arbetade både **på** farmen och med **järnvägs**-bygge. Efter att ha arbetat sju år i Ottawa, **så** köpte Erick år **1874** mark i Watson, **Lac Qui Parle** County, inte långt från där föräldrarna bodde.

Stinas Roots in Sweden

Kapitlet omfattar **34** sidor och det börjar med att man får följa prästen i **Gräsmark**, när han färdas genom den vackra bygden till **Hallestomta** i **Kymmen**. Året är **1862** och hans ärende är att välkomna den nyinflyttade familjen till Gräsmark och samtidigt döpa den **nyfödda dottern** Stina. Fadern var född i **Gunnarskog** och modem i **Brunskog**.

De kommande åren blev strävsamma och det var sällan tillräckligt med mat. Högtidsstunderna för Stina var **guds**-tjänsterna i Gräsmarks kyrka, främst för musiken och psalmsången.

Emigrationen från Gräsmark hade **bör**-jat och breven **från** Amerika **påverkade** **Stinas** föräldrar att också utvandra. Fadern emigrerade i maj **1869** över **Kris**-tiania. Han fick arbete som besättningsman **på** ett alldeles nytt fartyg och **däri**-genom biljetten till halva priset. Destinationen var Quebec och därefter for han vidare över Stora **sjöarna** till **Milwaukee**, Wisconsin. Sedan följde han en av emigranter väi upptrampad **"oxspannväg"** till **St.Paul**. **Där** blev han värvad för **järn**-vägsbygge och fick biljett till Mankato, Minnesota.

Modem och de **åtta** barnen kunde inte emigrera förrän **Stinas** far hade tjänat ihop pengar till biljetter **A** dem. Men i slutet av **1869** lämnade hon och nu nio barnen Gräsmark. I september hade ytterligare en dotter fötts. Tillsammans med en morbroder till Stina åkte de till Kristiania, där de hyrde tre små **rum**. Morbrodern och modem fick snart arbete, modem som hembiträde i en förmögen familj. System Emilia **12** år och Stina **7** år fick se efter **två** mindre syskon och babyn på 3 månader samtidigt som de agnade många timmar **A** att sticka täcken.

Fadern, som var en duktig snickare, använde varje ledig stund till att **förfärdiga nyttosaker** som han sålde. Med tillskott av de förtjänstema hade han redan på **våren 1870** fått ihop tillräckligt med pengar till biljetter **åt** familjen. Den **9 april** påbörjade **sällskapet** den långa **fär**-den till Amerika. **Stinas** mor var mycket orolig över hur hon med alla de **små** skulle ta sig ombord på fartyget. Morbrodern och de **två** äldsta pojkarna skulle se till att kistor och koffertar kom med. Modem bar en packe filter och den **åtta**-månaders babyn. Emilia bar **tvååringen** och höll treåringen vid **händen** Stina fick ta ansvaret för femåringen och **sexå**-ringen och dessutom hade de **sängklä**-der att bära. Med **260** emigranter ombord **så** blev det **trångt** där de skulle sova och **där** de skulle laga mat.

Överresan skildras utförligt **både** när de för att undvika kollision med ett isberg kom ur kurs och också den svåra storm som varade i **två** dygn. De dygnen fick de tillbringa i mörker under däck. Inga lyktor fick **tändas** på grund av den stora brandfaran när fartyget hävdes hit och dit. Den lilla **åttamånaders** dottern **klara**-rade inte påfrestningarna utan dog och fick begravas i havet.

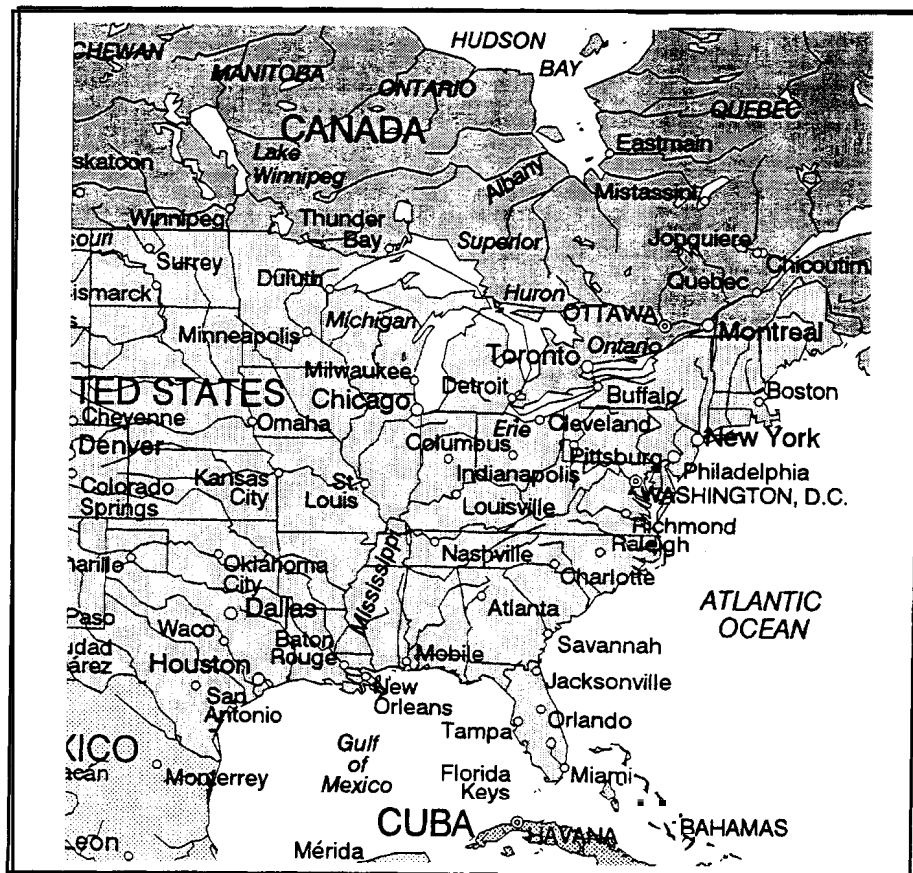
När de landsteg i Quebec, **så** försvann lilla **sexåriga** Maria och morbrodern och de äldsta barnen fick leta efter henne. Till slut hittade de Maria tillsammans med

ett gift par, som hon **lärt** känna under resan. **Stinas** mor upphörde aldrig att undra över om paret hade **täckt** ta med sig Maria som sitt barn.

Efter fyra månaders resa kom de till Milwaukee, där fadern mötte dem. Han tog dem till **Mankato**, där de fick bo med honom i en liten barack i **lägret** för **järnvägsbyggarna**. Men det blev ändå bekvämare än de tränga utrymmena **på** fartyget och alla var tacksamma och glada över att vara tillsammans igen. Stina har **berättat** att modern ofta sjöng med sina barn, både **Värmlandssången** och psalmer.

På våren 1871 valde **Stinas** far och morbror ut "land" intill varandra i **Lac Qui Parle** County. Men de arbetade kvar vid **järnvägsbygget** till i mars 1872. Då hade fadern sparat tillräckligt med pengar för att köpa en **kärra**, redskap, ett par oxar, en ko samt ett par nya skor till sin hustru. **Med** allt detta drog de till fots **iväg** utmed Minnesota River. Bitvis fick de minsta och **Stinas** mor, som skulle ha **barn** i **april**, åka på kärran. De **övernattade** under bar himmel och tände eldar för att värma sig och laga mat vid. Inga broar fanns utan de fick vada över **bäckar** och floder, som efter snösmältningen hade mycket vatten. Strax innan de var framme vid målet **Lac Qui Parle County** måste de ta sig över Chippewa River, som då var mycket djup vid vadstället. Vattnet nådde upp över botten av kärran och oxarna måste sträcka på halsarna för att det inte skulle nå över deras huvuden. Alla kom över men en del husgeråd och kartongen med de nya skorna drev bort med strömmen.

I fortsättningen skildras **nybyggnadstiden** **på** farmen som de kallade för **Kymmen**. Första tiden bodde **man** som **så många** andra i en torvkoja. Alla familjemedlemmarna hjälpte till med arbetet **Då** fanns sysslor som passade också för de yngsta. Först när de **utfört** sitt arbete **fick** de leka. Sammanhållningen var god bland nybyggarna och **man** får veta namnen på **grannarna** och varifrån de kommit.

Första årets skörd såg ut att bli bra men **så** kom **gräshopporna**. Det de inte **A** upp räckte bara för familjens eget behov och ingenting **blev** över att sälja eller byta till andra **förnödenheter**. Den värsta snöstorm som de någonsin upplevt inträffade i januari 1873 och varade i tre dagar. Den kom utan förvarning när föräldrarna var på besök hos en granne och när **Stinas** far den andra dagen försökte **gå** hem till barnen, så höll han på att omkomma. Han **blev** liggande medvetslös men hunden som han hade med hittade hem och fick de äldsta pojkarna att förstå att något hade hänt. De följde med hunden **så** att de hittade sin far och kunde bära honom.

Efter vårbruket 1873 **började** de bygga ett riktigt hus. Under vintern hade de kört **fram** timmer och gjort i ordning till **byggnaden**. Det var med glädje och tacksamhet de flyttade in i det nya huset från jordkojans smutsiga golv. Inte förrän 1881 fick **Stinas** far **homesteads** certifikat **på**

den **mark** han stakade ut 1871. Han hade också köpt mera **mark** av grannar och av **järnvägsbolaget**, så **farmen** hade 1200 **acres** prima **åkerjord** och 1% **acres** skog. **Certifikatet** på den sist inköpta marken kom inte **förrän** 1883, fem månader efter hans död den 2 november 1882.

The Years on the Watson Farm

Här skildras åren 1878-1889 med Erick och Stina och deras växande familj. Den första vintern **efter** bröllopet, då **båda** var sysselsatta utomhus, hade de god tid att riktigt **lära** känna varandra. Det var då de berättade om barndomstiden, om emigrationen och om den första tiden i Amerika **innan** de **träffades**. Man får också reda på **Ericks** alla syskon och deras familjer, som är deras grannar i Watson. På söndagarna deltog de för det mesta i **Kvitesids** församling, **där** **Stinas** släkt var medlemmar och **Erick** varit **lärare**. Men de **kände** också tillhörighet till **Sion Church** i Watson. Där var de flesta av **Ericks** **släktingar** medlemmar.

Erick och Stina. . .

Fortsättning från sida 7

På våren 1879 pilbörjades järnvägen S. Paul-Dakota och många nybyggare kunde få arbete där. Staden Milan växte upp inom det område där medlemmarna i Kviteseids församling bodde. Samtidigt växte också staden Watson upp men Erick och Stina hade mera kontakt med Milan trots att det var närmare till Watson. Av det som producerades på farmen kunde de sälja till Milan och Watson. Skördarna varierade och priserna gick upp och ner men trots det kunde de under åren utöka farmen och göra hemmet mera komfortabelt.

När deras första barn, Sophia, föddes, så bestämde de att deras efternamn skulle vara Siverson och inte Sivertson eller Nortomme.

Man får veta vilka som Stinas syskon gifte sig med och det är genomgående med skandinaver. Erick och Stina tog aktiv del i byggandet av Kviteseids kyrka. Det gällde insatser av både arbete och pengar. Stina var också en av initiativtagarna till East Side Ladies Aid i Kviteseid. Hennes morbror hade 1877 varit med och startat en förening för hjälp och missionsarbete i Kviteseid men avståndet gjorde att Stina inte kunde vara där så ofta. Därför ville hon starta en förening i församlingens östra del.

En svåger till Stina hade ett varuhus i Milan och planerade att öppna ett också i Louisburg, en uppväxande stad 20 miles från Milan. Svågern föreslog Erick att bli hans kompanjon och ta hand om varuhuset i Louisburg. Erick hade ju erfarenhet av butiksdrörelse efter de sju år han arbetat inom yrket i Ottawa. Det var inte lätt att veta, vilket som skulle bli bäst.

att fortsätta med farmen eller flytta till Louisburg. En fördel med att flytta dit var att barnen kunde få bättre skolgång där än vid Watson farm. SA till slut bestämde de att arrendera ut farmen och flytta.

När Erick körde flyttlasset, så tänkte han på alia släktingar och vänner de måste lämna för att börja på nytt. Han beslöt vända tillbaka till farmen för att stanna. Men då sade Stina att detta hade de ju diskuterat färdigt, så nu borde han allt åka iväg med flyttlasset och hämta henne och barnen dagen därpå. DA blev Erick lugn och kände att de gjorde rätt.

Gunnel Kvarnström

Fotnot. Beställ Wermlandica 1992 på Emigrantregistret och läs om den spännande fortsättningen. Erick och Stina fick många lyckliga år tillsammans med inte bara vin i bågaren. Inte minst belyser berättelsen de svårigheter som mötte invandrare i ett främmande land och om hur de acklimatiserades ig. HP

Kurs vid Högskolan i Karlstad

Till våren börjar en kurs i Lokalhistoria - material och metod, 10 poäng.

Denna kurs kommer att gå kvällstid på onsdagar.

Upplysningar kan erhållas av Peter Olausson
telefon 054-83 84 28
eller 0533-310 24

Anmälan senast 15/10.

Anmälningsblanketter kan erhållas genom antagnings-expeditionen
telefon 054-83 80 00

Kursschema och litteraturlista erhålles genom Solveig Eriksson
telefon 054 - 83 82 95

Rysslands okända svenskar

Jag vill nämna att tidskriften Populär Historia i sitt nästa nummer tar upp en sak av allmänt intresse för Värmland.

Under slutet av 1800-talet utvandrade en grupp smeder från de värmländska skogarna och etablerade en koloni vid Uralbergens sluttningar. Kolonin växte sig stark men slogs i spillror av den ryska revolutionen.

Artikeln kommer i nr 5 med beräknad utgivningsdag 6 oktober.

Leif Norén, Bankeryd

Det kom ett brev

Samtidigt med beställning av pärmen Östmarks Födde 1765-1820 skriver Leif Noren, Bankeryd, följande:

Dessutom skulle jag vilja att i VärmlandsAnor få framföra ett hjärtligt tack till Yngve Fredsberg i Östmark för den hjälpsamhet jag rönt både före och under mitt släktforskarbesök i Östmark.

Han var enastående och är väl värd en stor bukett av sommarens alla blommor!

Fortsatt brevväxling med SVAR

Som svar på Ditt brev 1994-04-27 får vi lämna följande:

De **rullfilmer** som konverteras av SVAR är de s k mormonfilmerna. Kvaliteten kan därför variera beroende dels på **förlagan** vid mikrofilmningstillfället, dels på den **tekniska** utrustningen på kameran under 1950- och 1960-talet. Vid konverteringen **åtgärdas** brister **så** långt nutida teknik medger. I Junsele används den gängse **förminskningsgraden** vid konvertering: från 35 mm till 16 mm.

Jämförelsen med de långt senare **mikro**filmade volymerna från **HLA** med SVAR nummer S09878 är inte korrekt, eftersom dessa är filmade med modernare kameror och med möjligheten att höja och **sänka** kameran beroende på volymens storlek, d v s individuell behandling av volymerna.

Texten på indextavlan är inte alltid läsbar heller bland **kyrkbokskorten**.

Den röda **färgen på** indexraden ingår i SVARs sortiment.

I **detta** brev går jag inte in på de ytterligare aspekter som Du tagit upp i **artikeln** i **VärmlandsAnor**, vilken kommer att besvaras separat.

Det bifogade mikrokortet har nöjaktig läsbarhet och jag ser inte **något** skäl till att byta ut volymen. Jag förutsätter att den andra volymen är av likartad kvalitet.

Jag sänder **såväl** Ditt brev som mitt svar för **kännedom** till **Märit Färnlöf**, som är platschef i **Ramsele** för SVARs **depå** och rådgivare för konverteringsarbetet i Junsele.

Med vanlig hälsning
Svensk **arkivinformation** SVAR

Irma Ridbäck

Irma Ridbäck från SVAR har kommenterat mina synpunkter på SVARs konvertering av domboksmaterialet. Se brev i spalten till vänster.

På en punkt hade jag direkt fel och det var **beträffande jämförelsen** med en **SH**ning utförd av **landsarkivet i Härnösand**.

Det gällde de renoverade **domböckerna** från **Västernorrlands** län i Svea hovrätt. Jag visste inte att dessa var filmade av mormonerna och trodde att det nu rörde sig om **nyfilmning** i Junsele. Men **även** dessa mikrokort är konverterade från 30-40 år gamla **rullfilmer** och dålig kvalitet i förlagan kan inte skyllas på personalen i Junsele. Jag ber **därför** personalen om ursäkt för mitt påstående om dessa kort.

Att bilderna är orienterade som de är på korten beror ju på hur de **låg på rullfilmerna** och att vid konvertering vända varje bild **90°** är väl teoretiskt inte omöjligt men orealistiskt att genomföra. Det mesta av domboksmaterialet är **skrivet** med **så** stor stil att den är läsbar även vid förminskning till **50 bilder/kort**. Men stor del är **skrivet** med liten stil. I material jag undersökt **kan** det röra sig om 10-15 % som har liten stil.

På en punkt är jag inte nöjd med **Irma Ridbäck**s svar. Jag klagade **på** att indexraden på korten **har** mörk färg och **Ridbäck** svarar att detta ingår i **SVARs** sortiment. Detta visste jag ju om; annars hade jag inte klagat! Jag hoppas vi **får** var på den **frågan** vid SVARs besök i september, det vill säga om man tänker **fråga** de mörka och svårlästa **indexraderna**.

Som framgår av artikel på annan plats, **så** fortgår konverteringen och jag vill ge **en** eloge till personalen i Junsele för den snabbhet med **vilken** man arbetar sig igenom materialet. Till viss del konverterar man ju också sådant som **saknas** hos länsbiblioteken och således ej gått att **låna**. 3et är bra. **Man** får väga detta mot den **critik** jag **framförde** i förra numret av **VärmlandsAnor**.

Det är varierande kvalitet på det material man konverterar. Jag **nybeställde** ett av de kort jag klagat på och fick då ett **där** flertalet **rutor** har bättre kvalitet, men **då** har **å** andra sidan ett par rutor **så** **turn** text att de är **svårlästa** av den anledningen.

Bernhard Granholm

SVAR information Domböcker preliminär konverteringsplan

År och månad nedan anger **när** materialet är färdigt för användning. Förskjutning i tid kan uppkomma av olika skäl till exempel krångel med **maskinerna**.

Arkiv	Beräknas klart
Svea hovrätt	94-03
Göta hovrätt	94-06
ULA: län 01 ej	
Sthlms stad län 03	94-11
län 04, 18, 19	95-05
(avser endast hovrätter)	
län 20 Sthlms stad	95-11
ULA städer	96-05
Om konvertering av rullar rådhusrätter (RR) inom ULA-distriktet kan ske 1995, prioriteras dessa före rullar som rör Stockholms stad.	
VaLa län 05	96-11

Återstående län kommer att förtecknas i ny konverteringsplan, som **beräknas** utges cirka 95-05.

Fryksände socken

Fryksände socken liksom större delen av Sverige upplever under 1600-talet en omfattande utveckling. Detta trots att de otaliga krigen decimerar befolkningen och tvingar fram stora skatteuttag. Ären närmast före och efter 1630 blir de besvärligaste för allmogen i Sverige. Utskrivningarna till armén är som störst och fler och fler skatter har införts för att bekosta krigen.

Från en skattelängd år 1600 får M reda på att antalet gårdar i Fryksände detta år är 48 st. 1628 års mantalslängdsäger 76 gårdar som har stigit till 96 år 1648, 162 år 1673 och 195 år 1697. Det ger en fyrdubbling av antalet gårdar på hundra år.

Finnar vandrar in

En bidragande orsak till denna ökning är naturligtvis finnavandringen. Första gången finnarna uppträder i mantalslängderna är år 1646. Då redovisas 11 gårdar, 1665 har antalet stigit till 23, 1679 är det 17 och 1697 18 finngårdar. Några exakta uppgifter på antalet innevävare går inte att få. Mantalslängderna redovisar inte samtliga familjemedlemmar och förmodligen inte heller samtliga familjer. Den enda bevarade husförhörslängden, den från 1698, är dessutom i långa stycken oläslig. Ett medeltal på 5 personer per hushåll är kanske en rimlig gissning, vilket i så fall skulle utgöra en totalbefolkning i socknen på cirka 1000 personer vid sekelskiftet år 1700.

Trots den mycket stora utskrivningen av soldater som äger rum under 1600-talet ökar befolkningen markant under detta århundrade. Orsaken torde vara bättre levnadsvillkor än tidigare, då antalet innevävare varit i det närmaste oförändrat. En kombination av bättre jordbruksmetoder, bättre tillgång på jord och förbättring av bostäderna verkar vara skälet.

Nyodlingens tid

Från cirka 1580 ser vi att upptagningen av ny mark skjuter fart och pågår, med en kort stagnation 1625-1640 på grund av krigen, med oförminskad styrka under hela århundradet. Den nybrutna marken kan antingen användas till att skapa ett nytt hemman eller utöka befintligt

hemmans ägor. Mellan 1580 och 1610 tillkommer ett stort antal nya hemman, medan efter 1610 tillkomsten av nya är mycket begränsad. Sålunda tillkommer under denna tid:

1581 Pedersby (Persby) och Aspa (Aspe)
1583 Kollerud, Ånabol (Ånneby), Mølnerud (Mölnerud), Kielkesryd (Kälkerud)
1597 Önnerud, Smedsby (Smedserud)
1603 Bergeby, Heden (Edet)
1604 Skalleby
1605 Killingerud
1623 kronohemmanet Bergsäng
1635 Wadjetorp skattlägges
1636 Åshagen
1643 Wästanå
1649 Vitsand
1650 Långerud

Invandringen från Finland startar så smått under 1620-talet. Finnarna sökte sig till de stora skogarna i socknens västra delar och sakta växer dessa bosättningar upp till gårdar som skattlägges med början 1644.

Första finska hemman 1644 är Norra Lekvattnet, Södra Lekvattnet, Bredsjön, Runsjön, Ulvsjön, Norra Röjdåsen, Mängen och Gransjön samtidigt som en finne bosätter sig i det redan tidigare befintliga Spettungen. Därefter tillkommer Rattsjöberg, Mulkärn och Vittjärn 1646, Södra Röjdåsen 1650, Röjdoset 1653, Tväråna 1655 och Arnsjön 1657.

Bosättningar fanns också på andra ställen som inte kom att skattläggas som hemman som exempelvis Lillåna och Bastvålen cirka 1656, Rörkullen cirka 1662. Periodvis låg flera av dessa hemman öde men de allra flesta fortlever in till våra dagar.

Kor och hästar men få svin

Vill man få en uppfattning om levnadsvillkoren kan man lämpligen studera boskapslängder och tiondeängder. Båda var förteckning över erlagd skatt. Boskapslängderna upprättades 1626-1641 men finns endast bevarade för sju av dessa år. I boskapslängderna redovisas djurinnehav samt total utsädesmängden gård för gård.

Medelbonden hade 5-6 kor, en häst, någon kviga samt 3-4 får och getter. Antalet svin var mycket litet, endast cirka 1 i medeltal. Utsädesmängden ligger runt 2 tunnor, vilket motsvarar cirka 1 hektar åker. Förmodligen är uppgifterna om utsädesmängd inte tillförlitliga. En an-

1626 års boskapslängd i sammandrag				
Hemman	Antal gårdar	Åker i ha	Antal kor	Antal djur tot
Rådom	2	3½	16	52
Smedsby	2	1	10	35
Östmark	5	3½	22	51
Sörmark	4	3½	24	59
Millmark	2	2½	17	63
Wadje	5	5	28	96
Överbyn	5	4	37	105
Killingerud	1	½	5	15
Gunsjögård	2	1	18	63
Åsteby	4	2½	13	51
Fensbol	3	4½	23	64
Kollerud	1	1¼	8	30
Önnerud	2	2½	16	48
Wasserud	2	2	12	28
Bergeby	2	¾	8	21
Skalleby	1	½	8	21
Torsby	2	2½	19	64
Utterbyn	3	3½	17	62
Persby	2	1½	6	23
Ånnebol	1	½	5	8
Kälkerud	1	½	4	13
Stensgård	4	3½	15	48
Röbjörkeby	3	2¼	11	34
Önneby	2	1½	7	38
Mölnerud	1	¾	4	13
Heden	1	¾	6	28
Wästanvik	4	3	16	67
Svenneby	3	4	20	69
Bada	7	4	34	152

under 1600-talet

nan beskrivning några år senare ger en bild av större åkerareal och denna torde vara korrektare.

Totalt för hela socknen ger detta 80 gårdar med **488** kor och **1421** av samtliga **kreatur**. Den relativt ringa åkerarealen och det stora **djurinnehavet** ger ett intryck av att man satsade på boskapsskötsel **framför** åkerbruk men åkerarealen är i ständigt växande på de flesta hemman. Varken djur- eller **markinnehav** är **särskilt jämnt** fördelat bland gårdarna. Det verkar som om det var jämnare fördelat

under 1500-talet. Jöns **Markusson** i **Fensbol** brukade hela **2½** ha, **14** kor och **21** övriga **kreatur** och med denna **förmögenhet** får han betraktas som **Fryksändes** mest **förmögna** bonde.

Anmärkningsvärt övrigt är att den ena av gårdarna i **Önnerud**, som skattlades i slutet av 1500-talet, redan efter cirka **30** år är en av de rikaste i socknen. Nybyggaren hette Erik och **han** har vid denna tid **1½** ha åker, **10** kor och **27** övriga **kreatur**. **Hans** son Jon i den **andra** gården besitter **1** ha, **6** kor och **5** övriga djur. **Önnerud** skattlades som **¼ skattehemman** men blev förmedlat först till **1/3** och sedan **till ½ skattehemman på grund** av sin snabba utveckling. Den allra största delen av **Fryksändes** hemman **förblir** vid det **hemmantal man** satt från böjan.

I detta **läge** skulle det vara bra att se i **tiondelängden från 1626**, att se den skörd man bärgar på sina åkerarealer. **Tyvär saknas tiondelängder** från åren **1621-1640**. Se tabell i spalten till vänster.

Enhet genomgående är **skäppor**. En **skäppa** är **21** liter **spannmål**. De **förekommande** posterna är malt, havre och råg. Jämförelser mellan dessa **båda** längder kan vara vanskliga, då man inte vet om det var **goda eller dåliga** år. **1641** verkar vara

Hembygdsforskaren
Hans Eriksson
Oleby, Torsby
Fryksände
Hembygdsförening.
Artikel ur
Kollsbergs Bladet **3/4 1992**

Tidskrifterna **firms** i Slaktforskarföreningens arkiv i Gamla Badhuset, Karlstad

ett ganska bra år (**1645** ger dock mycket **bättre** skördar) och **1620** verkar **också** vara över genomsnittet.

En märklig observation, som **man** kan göra av **materialet** ovan, är att de flesta hemman ökat sin avkastning högst betydligt, medan de övriga stått nästan stilla eller till och med minskat.

De hemman som **gått** dåligt är dessutom **belägna** i ungefärsamma **trakt**. **Önnerud**, **Wasserud**, **Kollerud**, **Röbjörkeby**, **Ånnebol**, **Kälkenid**, **Mölnerud** och **Önneby** **gränsar** till varandra. För några av dem kan den stora **knektutskrivningen** vara en förklaring, till exempel **Ånnebol** och **Röbjörkeby**, men inte för andra. Tendensen är lika under en följd av år. Dominerande enskild person är den förut **nämnde** Jöns **Markusson** i **Fensbol** med **18 skäppor 1620** och **15%1641** (men **30 skäppor 1645**).

Hans Eriksson, Oleby

Tiondelängden 1626 bärgad skörd

Hemman	1620	1641
Bada	37	44½
Svenneby	2	42
Wästanvik	19½	42½
Torsby	17	
Skalleby	7½	12½
Bergeby	5½	9
Önnerud	20½	16
Wasserud	11½	9½
Rådom	26	42
Smedsby	12	24
Sörmark	20	33
Millmark		34
Östmark	15½	29½
Killingrud	5½	11
Gunsjögården	12	21
Överbyn	33	57
Åsteby	19½	35
Fensbol	28½	34
Kollerud	10	9
Utterbyn	28½	
Persby	9	17
Röbjörkeby	10½	9
Ånnebol	4	2
Kälkerud	4	3½
Stensgård	22	14,4
Mölnerud	7½	3½
Önneby	15	13
Oleby	17	36½
Heden	4	11½
Wadje	28½	49
Bergsäng		13
Prästbol		12
Wadjetorp		8

*Långt in på 1900-talet var småbrukarens arbete slitsamt vanligen utan maskinhjälp. Bilden är från Fensbol norr Torsby år 1935. Fr v Ake Hedlund (?), Maria och Axel Persson.
Foto Harald Persson*

Många arkeologiska objekt i år

I sommar bar i Värmland flera arkeologiska verksamheter vant igång, som i tid har täckt **så** gott **son** hela **årtusen**-det. En del av dem **pågick** ännu i augusti. Vi redovisar **några** av utgrävningarna.

I **Gillberga** har man **på** terrassen vid Högsätershögen invid **färjläget** i Högsäter funnit **spår** efter vad man tror ha varit en **stormansgård** **på** vikingatiden. Arkeolog Michael Jerkemark som lett utgrävningen har **funnit spår** av **stolphål**. Avstånden mellan **stolphålen** samt **terrassens** storlek tyder på att det varit en stor byggnad. **Byälven** har tidigt varit en viktig kommunikationsled och platsen nära ett smalt sund är **typisk** för en **sådan** byggnad.

I Grums har på initiativ av bland annat Stengänget i **Grums** och **läns museet** utgrävningar gjorts på något de **förra** misstänker vara resterna av en medeltidskyrka. Platsen ligger nära Södra skolan i **Tömte** cirka **1 km** norr om **Edsholms borguin**.

Arkeolog Helena Thöresson har lett denna **utgrävning**. Till hjälp har hon haft arkeolog **Artur** Nylin, **Gun** van den **Brink** från Grums hembygdsföreningsamt Jan Olsson och **Jannika** Frykberg.

Man har funnit en husgrund. Helena Thöresson har dock inte funnit några tecken på att det skulle röra sig om någon **kyrka**. Byggnaden kan ha funnits där på medeltiden, i varje **fall** senast **på 1700-talet**.

Under 1970-talet byggde man ett daghem **nära** området **där** man nu gräver. Det finns nu kvar blott en smal remsa orörd mark att undersöka.

I Kil **har** man sökt bosättningar vid ett gravfält i **Mogården** vid **Apertin**. Man **har** **grävt** **på Saxholmen**, vid Helgetorp i **Väse**, vid Sund i Säffle, vid **Villkorsberget** **på Värmlandsnäs** samt **på** några övriga platser.

Totalt **har man** gjort arkeologiska undersökningar på ett dussintal platser i **Värmland**.

Den 23 juli **lyfte man** upp ångbåten Freja ur djupet i Fryken exakt 98 år efter det att **ångbåten** förläste. I biten har man funnit kvarlevor efter några av de personer som **följde henne** i djupet. Även **här** är arkeologer med när **man** undersöker vraket.

Grums kommun, som för övrigt är med och sponsrar utgrävningen i **Tömte**, har av en **privatperson** **anmält** till länsarkeologen för att man inte **lätit** göra någon arkeologisk förundersökning vid nybyggnad av området kring **järnvägsstationen** i Grums alldeles i anslutning till ett tidigare undersökt gravfält.

BGm

Nr 31

Här är anor till en färgstark knekt från **Köla**. Han var min **frus** morfars farfar.

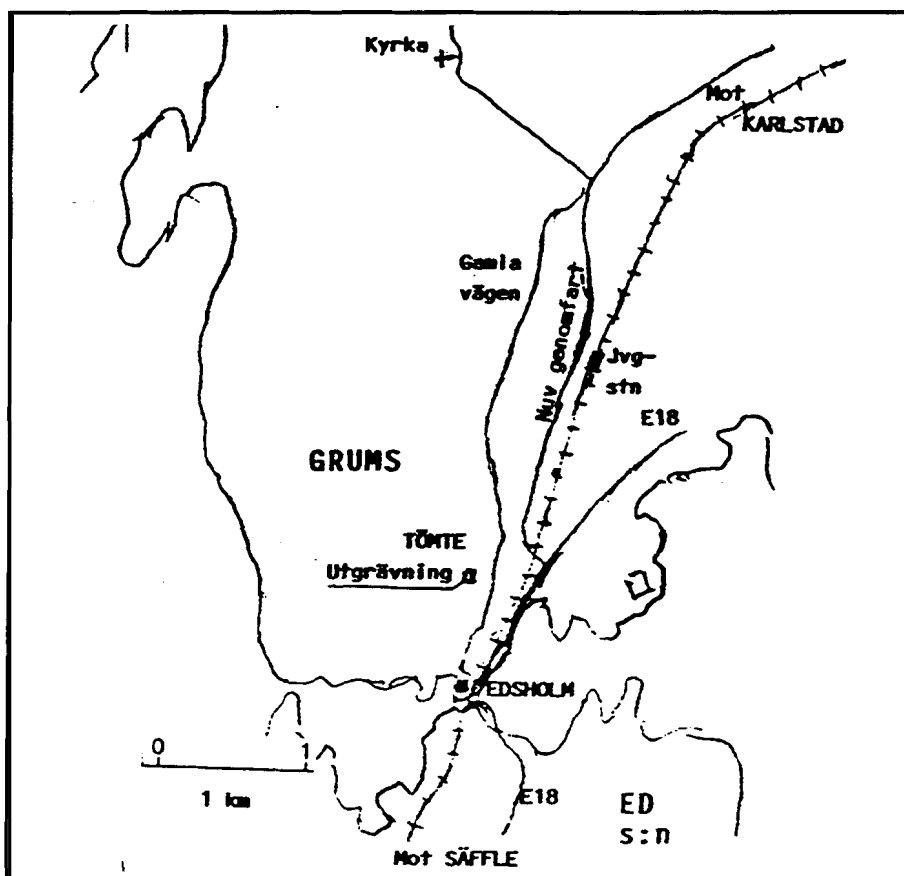
Källor har varit **general mönsterrullor** på Krigsarkivet m fl handlingar, **skriftserien** "i **Köla**" utgiven av **Köla stamma**, Finnbygden (numera avsomnad), m fl. **Hjälp** har jag **fått** av Stig Andersson i Charlottenberg, som intresserat sig för indelta soldater i Köla, Eda och **Järnskog**. Dessa **gränstrakter** tycker jag är speciellt intressanta ur **släktforsknings synpunkt** främst på **grund** av just dessa soldater och gamla genuina bondesläkter, smeder och finska invandrare. **Släktutredningen** "Greges i **Tömte**" är ett exempel på inbyggare i **Västvärmlands** gränstrakter från 1600-talet och **framåt** i tiden.

Mats Sjökvist

Bohagen 13 4tr

171 33 Solna

Telefon 08-82 26 12

Kartskiss för utgrävningplats Tömte och dess geografiska belägenhet

32 Antavla för: **KARIN OLSDOTTER f 1840-09-20 i Sunne(S)**. ffm <9> t Clarence Berggren. S-lan om ej anges. Snn=Sunne(S)

Gen: I Nr : 2-3(1)	II 4-7	III 8-15	IV 16-31	V 32-63
2 NILSSON OLOF f 1794-01-01 Ingeborgjorden d 1860-12-12 Ingeborgjorden g 1832-12-26 Sunne	PETTERSSON SKAGERBERG NILS f 1756-12-12 Ingeborgjorden d 1835-06-23 Ingeborgjorden g 1785-12-26 OLSDTR KARIN f 1763 Skinnerud, Sunne d 1849-12-03 Ingeborgjorden g i Sunne	NILSSON SKAGERBERG PETTER DRÄNG, KNIPSMED v STÖPAFORS 1731-08-10 Hälserud, Sunne 1806-08-20 Ingeborgjorden, Snn OLSDTR INGEBORG 1734-03-30 Ingeborgjorden 1785-11-04 Ingeborgjorden 1756-11-01 Sunne (g) ERSON OLOF BONDE 1730 1773-07-25 Skinnerud 1759-12-26 Sunne (g) SVENSDTR INGEBORG 1736 Skinnerud? 1827-01-22 Skinnerud	SKAGERBERG NILS 1688-1756 Västergötland-Hälserud, Sunne KRUS ELSA 1699-1773 Kolsnäs, Snn-Hälserud, Snn ELOFSSON OLOF 1710-1743 Ingeborgjorden, Sunne-d:o,d:o ERSDTR INGEBORG 1711-1768 -Ingeborgjorden, Sunne ERIK LARSSON SVEN ? 1689-1751 Skinnerud, Sunne-d:o,d:o BENGTS DTR KARIN ? 1691-1752 Skinnerud, Sunne-d:o,d:o	HAKANSSON OLOF ? BÄNGE STINA ? HAKANSSON ELOF Ingeborgjorden, Sunne 1685-1751 LARSDTR KERSTIN Röberg, Sunne 1687-1753 NILSSON LARS SVENSDTR KERSTIN NILSSON BENGT JOHANS DTR INGERD PERSSON NILS BONDE 1683-1759 Högen, Sunne-d:o,d:o OLOFSDTR BRITA 1683-1767 Skäggeberg, Sunne-Högen, d:o ELOFSSON ERIK BONDE 1683-1741 Spelnäs, Sunne-d:o,d:o LARSDTR GERTRUD -Spelnäs, Sunne SVENSSON SVEN BONDE 1707-1764 -Tosseberg, Sunne --- -1707 JONSDTR INGEBORG -Tosseberg, Sunne ERIKSSON PER ? PERSDTR KERSTIN ?
1 Ansökare: OLSDTR KARIN f 1840-09-20 Ingeborgjorden d 1898-08-09 Hällsjö Tuna(Y)	OLSSON NILS f 1766-02-04 Högen, Sunne d 1826-06-11 Ingeborgjorden	NILSSON OLOF BONDE 1721-10-05 Högen, Sunne 1799-05-20 Högen, Sunne 1745-12-26 Sunne (g) ERSDTR KÄRIN 1719-05-16 Spelnäs, Snn 1800-01-17 Högen, Sunne	PERSSON NILS BONDE 1683-1759 Högen, Sunne-d:o,d:o OLOFSDTR BRITA 1683-1767 Skäggeberg, Sunne-Högen, d:o ELOFSSON ERIK BONDE 1683-1741 Spelnäs, Sunne-d:o,d:o LARSDTR GERTRUD -Spelnäs, Sunne SVENSSON SVEN BONDE 1707-1764 -Tosseberg, Sunne --- -1707 JONSDTR INGEBORG -Tosseberg, Sunne ERIKSSON PER ? PERSDTR KERSTIN ?	PERSSON PER KERSTIN 9 PERSSON ELOF BONDE 4
3 NILSDTR MARIA(MAJA) f 1807-04-08 Ingeborgjorden d 1856-11-18 Ingeborgjorden	PERSDTR MARIA(MAJA) f 1775-08-17 Tosseber, Snn d 1866-04-05 Bäcken, Sunne	SVENSSON PER BONDE 1738 Tosseberg, Snn 1809-12-10 Tosseberg, Snn 1758-11-05 Sunne (g) PERSDTR MARIA(MAJA) 1740-12-16 Tosseberg ? 1814-04-14 Tosseberg, Snn	SVENSSON SVEN BONDE 1707-1764 -Tosseberg, Sunne --- -1707 JONSDTR INGEBORG -Tosseberg, Sunne ERIKSSON PER ? PERSDTR KERSTIN ?

930228

Besök vid Mormonkyrkan i Örebro

I maj gjorde föreningen ett besök vid Jesu Kristi Kyrka av sista dagars heliga i **Örebro** och deras **familje-historiska centrum** där.

Man visade de olika databaser man har tillgång till. Bland de baser som finns kan nämnas Ancestral File. Denna databas är fristående från den så kallade tempelverksamheten. Innehållet ligger på **CD-ROM-skivor**. Möjlighet finns för vem som önskar att sända in sina **släkt-data** i **GEDCOM-format** till detta register.

Ett annat register är det så kallade Death Index. Det **innehåller** cirka 50 miljoner namn på personer som dött i Amerika 1960-1988. I övrigt visade man det senaste bland programvara för släktdata. En intressant program kunde av kombinationen antavla-stamtavlor för en person ge en grafisk bild i form av ett nätverk.

Man berättade även att man ämnar använda sig av den senaste generationen datorteknik. Man började tidigt med ADB-teknik för genealogiska data. Att vara tidigt ute **har ofta** den nackdelen att man anammar ett primitivt system. Man använder nu till exempel ett 7-bitars tangentbord vilket bland annat innebär att man inte kan **skriva Å, Ä och O** i sina databaser. Detta kommer **man** att få möjlighet till.

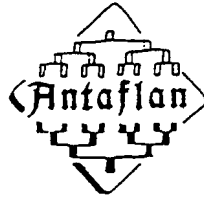
BGm

Roliga soldatnamn

Under min **släktforskning** i Småland och Västergötland **har** jag sett många roliga soldatnamn. Vad sägs om följande:

Våghals, Huggfri, Sorgfri, Gåpå, Hjärtskräck, Våld, Uppriktig, Friskupp, Villig, Skottfri, Vacker, Redlig, Trofast, Jätte, Lustig, Oblyg, Hurtig, Trygg, Mustach, Brak, Rolig, Knall, Härdig, Djärv, Stridsbuss, Skräck, Skön, Klen, Knäpp, Ivrig, Humla, Abborre, Skrikare.

Bengt Skoglund, Karlstad

Nr 32

Min **farfars** mor **Karin Olsdotter** var född 1840 i Ingeborgjorden, Sunne i **Värmland** och död 1898 i **Hällsjö**, Tuna i Medelpad (väster om Sundsvall). Hon kom som **23-årig** piga till mina hemtrakter och gifte sig samma år, 1863, i **Tuna** med arbetaren **Karl Fredrik Berggren** (1840-1915) från **Matfors** bruk, **Tuna**. De fick 9 barn.

Karins anor kommer från byarna **Ingeborgjorden, Häserud, Skinnerud, Tøsseberg, Högen, Spelnäs** och **Kolsnäs** i västra Sunne från 1600-talet och kanske tidigare.

Karins farfar var **Nils Skagerberg** (1688 Västergötland - 1756 **Häserud**), som **före** sitt giftermål bodde hos sin bror **Sven**

Skagerberg (? - 1736) på **Björbyholm** (tidigare **Björserud**) i östra Sunne. **Sven** var länsman i **Fryksdalen**. **Nils** var 1711-19 **mönsterskrivare**, gifte sig 1722 i **Sunne** med **Elsa Krus**, född 1699 eller 1680 i **Kolsnäs**, död 1773 i **Häserud**. En **släkt** **har** troligen bott i **Kolsnäs** sedan 1600-talet.

Samtidigt fanns en skogvaktare **Harald Skagerberg** (1672-1742 i Sund, Övre **Ullerud**). I Haralds **dödsruna** uppges att hans **föräldrar** var **Olof Håkansson** och **Stina Bange** i Melttorp, **Amnehärad** i Västergötland (nära **Gullspång**).

*Clarence Berggren
Ormingeringen 14 D
132 33 Saltsjö-Boo*

FAMILY SEARCH i NORDEN (juli 1993)

Kartskissen visar var Mormonkyrkan har sina stationer med släkt-historisk utrustning i Skandinavien. För medlem i Värmland dr det Örebro som dr ndrmast.

31 Antavla för: MANS NILSSON LÄSSMAN f 1719 i Eda. mfff till Mats Sjökvists fru. Samtliga S-län.

Gen: I	II	III	IV	V
Nr : 2-3(1)	4-7	8-15	16-31	32-63
2 OLSSON NILS f 1733-11-10 Torgilsrud, Köla Lässerud	SEGOLSSON OLOF f 1696+12+18 Torgilsrud d 1770-07-11 Torgilsrud	BRYNTESSON SEGOL f 1660 Torgilsrud d 1731-12-31 Torgilsrud	SEGOLSSON BRYNTE Torgilsrud NILSDTR KJERSTI Torgilsrud THOLSSON ÖRJAN Morast, Eda SEGOLSDTR BÖRET N Emterud	
1 Ansökare: NILSSON LÄSSMAN MÅNS VICEKORPAL f 1779 Eda d 1828-12-01 Medaljerud g m ANDERSDTR INGEBOG	MÅNSDTR BÖRET f 1702 Lernäs d 1757-03-24 Torgilsrud NILSSON ANDERS f 1687 Solberga d 1753-05-13 Solberga	PERSOON MÅNS f 1662 Lernäs d 1719-03-15 Lernäs ERIKSDTR INGEBOG f 1668 Sandsgården d 1754-05-10 ÖRJANSSON NILS f 1655 Solberga d 1719-01-04 HANSDTR KJERSTIN f 1654 Tömte, Köla d 1719-02-27 Solberga	HALVARDSSON PEHR Lernäs KNUTSDTR MALIN Lernäs ÖRJANSSON ÖRJAN Lernäs OLOFSDTR BÖRET Ö Flogned NILSSON ÖRJAN JONSDTR BÖRET ANDERSSON HANS JONSDTR INGIEL OLOFSSON GUNNAR THORESDTR KARIN ÖVENSSON ETTAR Vikene PERSDTR INGEBOG	
3 ANDERSDTR BÖRET f 1740-12-16 Solberga, Köla	OLOFSDTR INGEBOG f 1697 Vadjungsed, Järnskog d 1777-01-26 Solberga	GUNNARSSON OLOF f 1657 d 1705-11-10 ETTARSDTR KARI f 1659 Vikene, Skillingm d 1702-06-11		

Nr 32

Fortsättning Antavla
Clarence Berggren**Generation VI**72 Håkan Håkansson. G 1672 m
73 Marit Olofsdtr, d 171(0) i Ingeborg-
jorden, Sunne**Målarräkningen**

Målarräkningen som har påstås komma från **Nyeds församlingsarkiv** kommenterades av Bernhard Granholm i **VärmlandsAnor 1994:2**. Granholm kunde ej **finna** annat än att det är en vandringssägen, eftersom liknande avskrifter **finns** på andra ställen.

Mitt under **rådande** värmebölja och nyhetstorka tar Svenska Dagbladet i en **förstasidesnotis** och halvsida inuti tidningen den 13 juli upp **frågan** varifrån detta **skämt** kommer. Signaturen Agneta Lagercrantz kommer till samma **slutledning** som Granholm, att det är ett av ett otal **skämt** med den då starka kyrkan. Enligt räkningen har **målare** A P Björkman, **Ullerud**, (ej A T Björkman som tidningen **skriver**) den 2 november 1836 undertecknat den.

I boken **Folklore** i fotostat av Ulf **Palmenfelt** (**Prisma**, 1986) nämns en **snarlikt** från **Skråmåla** kyrka, där **målaren** Peder Larsson år 1805 något varierat texten: "Satt nya klövar på **Satan**" och "Upphängt **fyra** änglar i **sakristian**".

Aven folklivsforskare **bekräftar** att det inte finns något original till denna typ av **skämt** utan de förblir vandrande från land till land så länge som deras ironi och ekivoka tvetydigheter stämmer med **folkhumorn**. Kyrkoherden i **Nyed**, Göran Mellander, säger till **VärmlandsAnor** att det i kyrkans arkiv ligger en avskrift, daterad 5 oktober 1884.

*Harald Persson***Mord på Fältjägare****Resumé**

Natten **14-15/6** 1836 blir fältjägare Adolph Brand brutalt nedslagen av tre andra **fältjägare** på vägen mellan **Trossnäs** och **Edsvalla**. Trots dödliga skador lyckas han ta sig fram till torpet Lugnet i närheten. **Han** blöder mycket ur ett stort sår i pannan och **kräks** blod. Vid Lugnet blir han fram på morgonen **omhändertagen** och förbunden av **bataljonsläkare Flemming** vid Kungl **Värmlands** Infanteriregemente.

Han flyttas på förmiddagen medelst en hästkärra till sin halvbror Jonas Carlsson i Edsvalla. Han har **svåra plågor**. **Hans** händer och fötter rör sig oavbrutet under det att huvudet ligger orörligt tillbakakastat **Så** småningom avtar **krafterna** och till slut ligger han helt stilla och utstöter **kreatursliknande vrål** tills han kl 2 på natten mot den 1816 avlider i broderns hem.

Frågor

Redogörelsen för hur Brand misshandlades kan ge anledning till en jämförelse med de händelser med **"meningslöst"** **våld** som inträffar i dag. Man kan fråga sig om **människan** var **bättre förr**. I fallet Brand ingick bland annat "sparkar på liggande person" som del i misshandeln. **Oförmåga** att skilja på övning och verklighet efter en militärövning, **alkoholpåverkan** är kanske tänkbara orsaker till handlandet.

Hade Brand kunnat **Överleva** om han **omhändertagits** med dagens metoder?

Jag har **ställt frågan** till överläkaren vid **Farsta/Vantörs** psykologiska **sektors-klinik** vid Södersjukhuset i Stockholm, docent Jerker Hansson. Han säger bland annat: "Det Brand hade var en **extracerebral** (utanför hjärnan) blödning belägen **innanför** benet och orsakad av att ett **blodkärl** brustit i samband med att skal-len sprack när hans kamrater slog **honom** i huvudet Brand mådde faktiskt **förhållandevis** bra sina sista dagar - det vill **äga** han var i alla fall tydligen helt **vaken** åtminstone någon dag, vilket tyder

på att det inte **förelåg** någon större skada **på** själva hjärnan från **början**. Sedan fyllde blödningen på sig, hjärnan svullnade och Brand dog.

Sådant här är **lätt** att operera bara man vet och **vågar**," säger Jerker Hansson.

Hur gick det sedan?

En **fråga**, som **kräver** svar är också efter avkunnad dödsdom: När avrättades Nygren? Malet **hänsköts** ju till Svea hovrätt för avgörande.

Jag **har** inte **sökt** i Svea hovrätts domböcker Det **återstår alltså** att i Svea hovrätts arkiv utläsa motiven till dess utslag och dom. Man kan även söka i Justitiekanslersämbetetsarkiv **på** riksarkivet, serie **E3cc**, fänglistor. Där redovisas **månad** för **månad** vilka fångar **som** satt **på** de olika **fängelserna** och vart de slutligen **skickades**.

Det **finns** dock en notering om den dösdömdes öde **på** närmare håll. I Nors **hfl** A1:10 är noterat att **Nygrens** straff **ändrades** till 28 **dygns fängelse** vid vatten och bröd, uppenbar kyrkoplikt samt livstids **fästning**.

Personuppgifter

Ett av vittnena, skogvaktare Daniel Cavallin, skulle man kunna säga var **"förföljd** av mord". Juldagen 1824 slog hans son, Severin, bonden Anders Göransson i **Portilla** i Gnuns med ett vedträ. Severin blev även han dömd till döden. **Också denna** dom omvandlades till fastningsarbete. Severin var fri efter några år och fick 1828 en dotter. 1833 **flyttade** han till Stockholm. Detta mord hände i samband med ett **slagsmål**. **Man** **råkade** i slagsmål i samband med att man på juldagskvällen bar **kring** den **så** kallade **ljusa stjärnan**.

Om överläkare Jerker Hansson slutligen kan nämnas att han har anor från Värmland, bland annat Nors socken. Hans farfar Magnus Hansson var disponent på **Edsvalla** sulfittfabrik i **början** av 1900-talet.

vid Trossnas 1836

Källor. Otryckta källor

Dombok Grums härad 1825
Dombok Grums härad 1836
Nors kyrka, husförhörslängd

Tryckta källor.

Sveriges Rikes lag år 1734, **faksimil-**
utgiva Lund 1984.
Albert W Carlsson: Med mitt matt,
Stockholm 1989.

Tidigare artiklar har varit **införda** i **VärmlandsAnor** 1993:3 och 1994:2

Daniel **Cavallin** Maria Jansdtr
f 1766 i **Stralsund** 1767-1828

Severin |
f 1802 i Nor
g m Maria **Herlechsdr**
|
Anna Sofia f 1823
Maja Stina f 1828

Marit Bengtsdr
f 1804 i **Fryksände**

Christina f 1830
Daniel Henrik f 1832
Katharina **Dorothea** f 1835
Martin f 1839
Maja f 1826

Succétraff i Torsby

Lokalen var dukad för 30 personer och det kom cirka 60. Detta hände när **Kulturnämnden** och **Biblioteket** i Torsby i **samarangemang** med **VärmlandsSläktforskarförening** kallade till **släktforskarträff** 30 augusti. Samtidigt får denna **träff** ses som ett **återupptagande** av de **länsdelsmöten** som förekom för ganska många år sedan.

Finnkulturcentrums föreläsningssal var hyrd och den var **fylld** redan en kvart i förväg. Några kom inte in men satt i trappor och lyssnade på Harald Persson som delade in sitt anförande i **fyra** punkter:

Nybörjarens frågor
Var finns uppgifterna
Fällor och problem
Kortregister eller datorprogram.

Att det finns problem hos **både nybörjare** som vana släktforskare visade diskussionen efter inledningsanförandet. Samtidigt påminnes man **åter** igen om allt det kulturarbete som **läggs** ner och om det stora kunnande som släktforskare skaffar sig.

Chefen för Torsby bibliotek, Anita **Vannevik**, som har en rad filialbibliotek under sig, konstaterade med glädje & stora intresset från släktforskare och bokade snabbt in en upprepning med **Öppet hus** i **Östmarks** bibliotek 24 september kl 1100-1500 och en **kvällsträff** i Vitsands bibliotek 20 oktober. **På båda** platserna kommer **släktforskarföreningen** att medverka.

Harald Persson

Adresser till nordiska riksarkiv

Danmark

Rigsarkivet Rigsdagsgården 9
DK-1218 Köbenhavn K

Telefon 00945 45 3392 3310

Telefax 00945 45 3315 3239

Från Malmö och Lund: buss 999 till Köpenhamns centralstation eller **Pågatåg** och **flygbåtarna** till Havnegade. Härfån buss till slotsholmen eller promenad.

Norge

Riksarkivet Pb 10 Kringsjå
N-0807 Oslo

Besöksadress **Folke** Bemadottes vei 21.

Telefon 00947-2 23 74 80

Från Oslo **Sentralstasjon** tar man tunnelbana till station **Kringsjå**.

Sverige

Riksarkivet, Box 12541
102 29 Stockholm

Besöksadress Fyrverkarbacken **13-17**.

Telefon 08-737 63 50

Telefax 08-737 64 74

Från Centralstationen (T-centralen) tar **man** tunnelbana till Fridhemsplan. Därifrån t.a. man buss 54 till Västerbroplan. Trapporna snett **framåt** till höger leder upp till **riksarkivet**.

Landsarkiv i Karlstad

Förhandlingar med **riksarkivet** om avtalarörande verksamheten pågår.

Beträffande tidpunkt för **överföring** av **arkivbeståndet** från Göteborg vägar **Bode Janson** vid **Värmlandsarkiv** inte uttala sig. Allt beror **på** när tillbyggnaden av museet kommer igång.

Sammanträden med landsting och kommun skall **hållas** i augusti och då kommer förhoppningsvis tidsplaneringen för det tilltänkta bygget att **fastställas**.

Ur Dombok 1744 par 34

Tilldelades for detta Länsmanen Sven Hindriksson och thes son Anders Svensson i **Bäckelid** af Fierdingsman Lars Jonsson å **embetets** vagnar för det de skola vållande vara till det (Bofen)? vid --- Jonas Svensson skall på fri fot kommit då han **såsåm** instämd för det han skall varit vållande till gamla drängen Per **Cristophers** sons död **blifit** till Carlstads **fängel** **else** öfersand **therföre** han påstod them bero, efter lag anses däremot anført samma svarande att förenamda Bofen? **blifit** åter framförd till Carlsad att undergå **ransakning** i for anmodade mål samt

alla gångerna riktigt af dem införskaffad **blifit**, men en gång har han oförhopad till dem kommit i **midsommarveckan** förlidet år utan något pass då Sven Hindriksson välgenom thenna sin son föranstaltat om hans överförandet till Carlstads fangelse, men att vaktmästaren therstades --- tager honom emot vid arresten, i anseende till thet han intet pas med sig haft thet sade sonen Anders Svensson sig icke kunna rå före, förbindande sig att **införskaffa** bevis **therå** att Vaktmästaren **afslagit** (samma Bofens) **mottande** vid samma till **fullo** i härmed förmenta å des karandes sida urtima ting rattens utdrag **af** **domboken** **hållen** i Philipestad den 28 nov. 1743, **hvarmedels** bevisas att denna (bofen) ther erkänt thet han

en gång på fri fot kommit **theraf** at Länsmanen Sven Hindrikssons son efter des med --- pas **igenomläsande** återlämnat thet Jonas Svensson sielf i händer som sedan **övertalt** then Anders Svensson att resa **förbi fängelset** till en **enkas** hus i Carlstad the hon skall heta Catarina. Then Jonas Svenssons berättelse Länsman Sven Hindriksson **påstodo aldeles** var **sanningslös**.

Mechtild Sääw, Karlstad, har tolkat en paragraf ur Väse härads dombok. Sven Hindriksson är anfader till Mechtild Sääw.

I pressläggningen när oss det sorgliga budet att Mechtild Sääw den 29 augusti lämnat oss, ålder 73 år.

lös. Fierdingsmannen som i Länsmanen välartad Johan Wennerströms **frånvaro** åtagit sig at han i denna saken viste icke vad **efterfrågan** --- ratten vid --- tid samma Jonas Svensson undan

sluppit från **fängelset** vidholt om han mer än then enda gången undsluppit thå han **äfen** påstod till Sven **Hindriksson** kommit till --- att han om thenna sak ingen vidare kunskap hafer än **häromvarande** utdrag ur urtima tings Rättens dombok medgifet, som icke om --- egentligen hvad tid thenna Jonas Svensson på **fri** fot kommit. Ratten tog **therföre** thetta mål i öfervagande.

Eftersom Sven Hindriksson med des son Anders Svensson påstå at dem med riktighet till Carlstads fångtorn införd samt mottagen, utom then gången han oforpassad them kommit **therföre** **Vaktmästaren** i Carlstad skal vedersakat pas att mottaga af then händelse Jonas Svensson skal på **fri** fot kommit,

therå Sven Hindriksson med des son anføra sig skola kunna **skaffa** bevis **härföre** och som thenna sak mycket synes bero på sådan omständighet så lemnas anstånd till nästa ting at the noga thetill kunna införskaffa hvad bevis the **therföretinnan** hafer. Om pas behöriga **införskaffande** the böra all nödig omsorg draga vid them förelagt 10 Smt 3 Rd vite, til **följa** af 16 **cap.**

Levnadshistoria

Från Mikroskan AB, Box 507, 17526 Järfälla, telefon 08-58018060, har vi fått brev och informationshäfte varur vi saxar:

Tärk om våra **förfäder** haft möjlighet att skriva ned sina levnadshistorier. **Wilken** fantastisk läsning det hade varit att ta del av deras levnadsöden, hur och var de bodde, vad de arbetade med, olika **händelser** i deras liv och tankar om framtiden med mera. För oss hade det varit mycket berikande att kunna läsa om våra rötter och ursprung. Det **kulturhistoriska** värdet av dessa levnadshistorier **skulle också** vara mycket betydelsefullt.

Minnen, som inte finns dokumenterade, bleknar snabbt bort och försvinner för alltid, oftast minnen av ett tidigare **släk**leds levnadshistoria.

Nu **finns** möjligheter att bevara sin levnadshistoria för **framtiden**. Den skrivna **levnadsberättelsen** kan sändas in för mikrofilmning och **framtidslagring** i ett speciellt anpassat mikrofilmarkiv hos Landsarkivet i Uppsala **Mikrofilmkopior** av **levnadshistorierna** kommer troligtvis att kunna läsas även om 1000 år.

Informationshäftet finns i föreningens arkiv i Gamla Badhuset.

Boftips

Grums hembygdsarkiv informerar En informationsskrift som hittills kommit ut i två delar: N 1 december 1993 och N 2 maj 1994. Redaktör för de **båda utgåvorna** är *Thomas Kvarnbratt*.

I N 1 redovisas **innehållet** i Grums hembygdsförenings arkiv och samlingar. Dessa **innehåller arkivmaterial** från företag och privatpersoner, ritningar av nu **såväl** rivna som befintliga byggnader samt en **fotosamling** med närmare 30000 bilder. Arkivmaterialet är ordnat efter **allmänna** arkivschemat. **Fotosamlingarna** är **ämnesordnade**. Bland upphovsmännen till samlingarna kan nämnas *Bengt Sundh*, fotograf *Pettersson* och *Albin Ström*. I övrigt innehåller nr 1 en finstämd levnadsberättelse från **Agnhammar** av *Gustav Larsson* och glimtar ur Grums hemvärns historia av *Odd Möller*.

I nr 2 berättar *Thomas Kvarnbratt* om en **200** år gammal resedagbok funnen på Longs slott och skriven av *Johan Lagerbjelke*. Resan **går** bland annat till Alger, Livorno och Pisa. *Bengt Sundh* gör en historisk tillbakablick på gatunät och övrig miljö i Grums centrum. I några klipp ur Karlstads-Tidningen från 1889 **skildras** på bygdemål livet i **Värmsko** och **Bôrrvik**. *Ingrid Johansson* skriver om **färjor** och broar över Värmskogssundet, *Oskar Willman* skildrar soldattorpens historia i **Värmskog** och *Bernhard Granholm* gör utdrag ur Grums' härads domböcker. **Båda skrifterna** kostar vardera 20:- och finns att köpa på biblioteket i Grums.

Värmlands Ortregister

En motsvarighet till Rosenbergs **ortlexikon** har givits ut av Värmlands Slaktforskarförening. *Gunnar Jonsson* i **Säffle** har **sammanställt Värmlands Ortregister**. Det innehåller över **4700** namn på hemman och torp i **Värmland**. Namnen är hämtade från bland annat husförhörslängder och **jordeböcker**. Stavningen är den som gällde 1931. Även försvunna **namn** finns med.

Registret är en utmärkt komplement till Rosenbergs lexikon - **kan** sägas till och med ersätta detta för Värmlandsdel. Det är i varje fall lättare att hitta i tack vare en **modernare** stavning.

Se bild sida 22 som schematiskt visar **jordnatur** och ägandeförhållanden under **1600** och 1700-talen.

Ur blad och Forum

Anropet N 2 1994. **StorStockholms** Genealogiska Förening *Stefan Seidel* "**Polisarkivet**, större än de flesta **landsarkiv**". **Stockholmspolisens** arkiv omfattar 30 tusen hyllmeter, ofta mycket dramatiskt material. *Christopher von Warnstedt* Kungliga **stånddrabatkåren** 1699-1837. Bland **sockengenealogierna** nämns Gräsmark och Gåsborn.

Diskulogen N 33 maj 1994. Föreningen DIS. 436 medlemmar har **skickat** in bidrag till DISBYT-basen Materialet torde omfatta mer än 0.7 miljoner personer och möjligheterna att få napp är större än någonsin.

Genklang nr 1 juli 1993. **Ovansiljans** Släktforskare. Har fått nytt format i A5. *Joije Lintrup* "Guds **hämnd** - eller huruvida **man** ska bränna konor på **bål** eller **ej**". *Torbjörn Näs* "Holger eller Disgen?". *Karin Axelsson* "En **svår** förlossning". Om en trillingfödelse 1785 som enligt födelseboken tog 3 dagar.

GF-Aktuellt nr 111 okt 1993. Genealogiska föreningen 60 år.

Gustavabygden nr 24 julen 1993. *Sten Larsson* "Herdaminnen". Om pastor Olof Berggren i Gustava. *Valter Berg* "Philip Larsson - Laggåsfinnarnas anfader eller...". "Gustav Adolfs husförhörslängd **1825-1830** till salu." **Rekonstruktion** av förkomna **kyrkböcker**.

Gustavabygden N 25 sommaren 1994. *Volter Berg* "Alma Olbers och Gustaf Adolfs **Hembygdsgård**". Handlar om **Alma** Olbers som 1923 giftes sig med Carl **Jularbo**. "Dragsjöbergs skola" med skolkort från 1911. "Två likfarder". Om besvärligheter i samband med begravingar, **där** man i ena fallet rökte liket i en **bastu** för att sommardag kunna förvara det till **begravningsdagen**.

JIS-Nytt N 57 apr 1994. *Georg Hansson* "Dopnamn i Ström på 1700-talet". Med **namnstatistik**. (Intres-

sant att jämföra med **vår namnstatistik från** Rudskoga av Anders Höglund i 1990:2 samt **från** Norra Råda och Gustav Adolf av Birger **Åkerlind** i 1990:4).

Näverluren nr 1993:4. **Värmlands Hembygdsförbund**. *Nils-Johan Larsson* "Agnhammar och Ustad, historien om en gammal gård och **brukssamhälle** i Grums socken. *Gun* i **Knutstorp** "Så var det **förr** i Grums socken". Utdrag ur sockenstämmoprotokoll. Om ångbåtar och järnvägar i Norra Råda.

Rotposten N 2 1994. **Jönköpingsbygden** Genealogiska Förening. **Svärtydda** ord och förkortningar som möter släktforskaren. *Hans Ganstrand* Officerares **ålder** vid **utnämning** till **fänrik**, löjtnant, kapten och major åren 1642-1694.

Skånegenealogen 1993:2. *Lars-Erik Nilsson* "Rügenresan 1993". Om arkiv i **Greifswald** och **Stralsund**. *Alvar Berggren* "Smedernas **skrå** i **Hel-singborg** 1622"

Ur blad och...
Fortsättning från sida 19

Skånegenealogen 1994:1.

Anders Nilsson "Skifiesreformerna".
Översiktlig redogörelse för Storskiftet, Enskiftet och Laga skiftet samt några tidigare skiften.

Släktforskare i Uppland nr 2 1994.

Stefan Seidel "Kärlekslivet i Uppsalavid sekelskiftet". Lyfter på locket till ett känsligt ämne nämligen de många legala bordellerna i universitetsstaden. Den sista stängdes 1902.

Släkthistoriskt Forum nr 3 1994. Sveriges **Släktforskarförbund**.

Hans Gillingstam "Föreningar i medeltidsgenealogisk litteratur".

Carl Szabad "Mikrokortsläsare av i dag". En marknadsundersökning som visar vilka läsare som finns och vad de kostar.

Släkthistoriskt Forum nr 3 1994. Sveriges Släktforskarförbund.

Bernt Douhan "När vallonerna kom till Sverige

Släktspejaren nr 7 1993.

Antavletabell för släkten Svarvar börjar.
Fortsätter i följande nummer.

Släktspejaren nr 4 1994.

Om Vadstena slott, ur Hemmets Journal 1875.

Göran Berglund "Soldatforskning". Om Indelningsverket och soldatrotering.

Sukutieto nr 2 1994. Datateknik för släktforskning rf Finland.

Leif Mether ifrågasätter bland annat kvaliteten i den genealogiska publiceringen som ökat rekordartat under senare år.

Svenska Antavlor Band III häfte 9. Sveriges **Släktforskarförbund**.

Björn Edman redovisar några värmländska anor vari bland andra smedssläkten Hult ingår.

Socknar som nämns är:

Fryksände, Färnebo, Lysvik, Nor, Norra Råda, Nyed, Ransäter.

Södertälje-Probanden nr 111. **Södertälje Släktforskarförening**.

Redogörelse för en handbok kallad "arkivguide för invandrarhistoria" som Elisabeth Reuterswärd vid landsarkivet i Lund håller på att arbeta fram.

Värmländsk Kultur nr 2 1994.

Temanummer om Jösse härad.

Henrik Karlson "Lantarbetare från Glava inspiratörför hela länet". Om hembygdsforskaren Årland Segersten.

Peter Lenken "Romanen om Arvika". Om Linus Brodins Arvikamonografi.

Ådalingen nr 1 1994.

Henry Norlin "Registrera bilder". Om ett projekt, utvecklat av Rolf Näslund vid Mitt-Högskolan i Härnösand.

Ådalingen nr 2 1994.

Inga-Britt Molin "Kyrkans centrala roll". Om bänkläggning.

Margit och Arne Nordlöf "Skeppsredaren och stordonatom Lars Magnus Altin". Visar på felaktiga uppgifter i sjöfarts- och hembygds litteratur.

Vid tingshuset i Häljebol pågår ett ALU-projekt med fotodokumentation av kommunikationerna i dalgången. Renoveringsarbetet i byggnaden fortgår. En städ- och skrapdag med insatser av frivilliga avhölls i våras och en i augusti.

BGm

För 10 år se'n

Ur 1984:3

Värmlands läns landstingskulturnämnd avslår Värmlands Släktforskarförbunds ansökan om bidrag (1984-10-16)

Till ANOR SÖKES tar vi emot frågor om anor och ättlingar från alla, som är medlemmar i någon släktforskarförening.

211. Jag söker drängen **Petter Nilsson** i Grava, f 1755(?) i Gillberga (enl hfl i Grava) g m **Kristina Andersdottr** f 1750 i Norra Skived, Grava. De hade söner Nils f 1781, Anders f 1784, **Magnus** f 1786 och Pehr f 1789. Familjen bodde i Norra Skived från 1780 och senare i Södra Hertzöga till omkring 1807. Sönernas f-år ändrade i senare M till Magnus f 1784 och Pehr f 1786.

Ingrid Petersson

Lagerbrings vdg 7 E

224 60 Lund

Telefon 046-14 67 23

212. Jag söker föräldrar till **Kerstin Olsdotter** f 1810 troligen i Fryksände. G 1838 m **Jöns Jönsson**; båda skrivna på Torsby gård. Barn: Olof f 1841, Karin o Kerstin f 1844, Jöns f 1846.

Britta Lindgren

Pussitägtvägen 10

792 75 Färnäs

Telefon 0250-360 10

213. Jag söker

a) släktingar i **byarna** enligt antavla 32.
b) bekräftelse på om **Nils, Sven och Harald Skagerberg** är bröder och födda i Melltorp.

c) uppgifter om **Krus** i Kolsnäs.

d) uppgifter på ytterligare **Skagerberg** som finns i Fryksdalen.

e) uppgifter på ytterligare **Krus** i Fryksdalen.

Clarence Berggren

Onningeringen 14 D

132 33 Saltsjö-Boö

214. I min antavla finns en **Johan Tinglöf** som var smed och urmakare i Ekshärad på 1700-talet. Vem vet mer om honom?

Bernt Stenmark

Volframgatan 12

811 52 Sandviken

Telefon 026-214040

Telefax 026-214260

215. I den tidigare svenska provinsen Bremen-Verden finns en svensk släkt vars stamfader Johan Höljes antas ha kommit från Sverige på 1600-talet. Kan det möjligen vara från Värmland? Hjälpa mig finna rötterna.

Joachim Höljes
Ohlenstedter Str 14
D-27729 Hambergen
Tyskland
Telefon 00949 04793/3333

216. Jag söker anor till

a) Jonas **Jeansson** Nyberg, knip- och **spiksmed** vid Väsgråda bruk i Varnum, f 1733, d cirka 1820-21 i Nedre **Ullerud**. Hustrun Anna Cajsa Hindriksdotter Ekman, f 1740

b) Håkan Olofsson, mjölnare vid Kvarnen i Nedre **Ullerud**, f 1718, d cirka 1766. **Hustrun Brita** Larsdotter, f 1726 eller 1729 i Frykerud.

c) Jacob **Dahlstedt**, mjölnare i Alster, f 1712. Hustrun **Catharina** Tinglöf, f 1718.

d) Olof Bengtsson, **sågare** i Nedre **Ullerud**, f 1764. Hustrun Brita **Börjesdotter**, f 1763.

Christer Ode-Lundberg
Ekersgatan 15
703 42 Örebro
Telefon 019-10 71 25

217. Söker uppgifter om

a) Gabriel Olson Tvällman f 1702, trumslagare i **Kåhlsheden, Långersrud**, och har troligen tillhört något av de tre värmlandsregementena.

b) Soldaten Lars Månsson Hornsberg (**Zötterman**) f 11/10 1695 d 1742 d 1742. Hustrun Anna **Månsdotter** f 1702 (Färnersrud). Barn Måns 1726, Karin 1734, Kerstin 1738, Jan 1730

Kerstin Haglund
Murgrönsvägen 26
125 55 Älvsjö

218. Jag söker upplysningar om soldaten Olof Nilsson Bäck f 818 1825 i **Rotvik, Gillberga**. Soldat nr 38 i Gillberga kompani, senare vice korpral, och bodde på soldattorpet Stommen 1845-67. 1867

flyttades han till nr **106** i Kila kompani.

Maria Elisabeth Oustad
Nordåsslöyfa 34
N-1251 Oslo
Telefon 00947 22610529

219. Min farfars farfars morfar är faltjagaren Per Jönsson f 1764 d 1846 i **Åsteby, Vitsands kapellförsamling**. G m Kjerstin Larsdotter december 1791 från **Åsteby**. De bodde sedan i **Åsteby**. I vigselboken står Per Jönssons hemort **Rödbjörkeby Fryksände** men **varifrån** kom han egentligen? Inget finns i **Fryksände kyrkoböcker**.

Sten Hjalmarsson
Lilla Karlagatan 40 A
416 60 Göteborg

220. Min pappas mormor, Maria Lovisa Andersdotter, föddes 1859 i **Nysund (S)**. Hon tjänade en tid som piga i Kristinehamn för att senare flytta till Göteborg. I senare husförhör har namnet Andersdotter **strukits** över och ersatts med namnet Bild. **Giftermål** eller vad? Känner någon till Bild?

Solveig Gavik
Fredsgatan 4
411 07 Göteborg
Telefon 031-80 67 05

221. Jag behöver hjälp att identifiera följande soldater och deras hustrur:

a) Soldat 132 Anders Nilsson **Björfelt**, Va Torp, **Björud, Eskilsäter**, f 1767. Senare **Torpman** nr 122. **Hustru** Kerstin Pehrsdotter eller Jansdotter **22/9** 1762.
b) Soldat 127 Daniel Svensson **Wallman, Valdersrud**, f 1751-52. Hustrur Margareta Olofsdotter f 1735 och Christina? f 1752.

c) Soldat **168? Erik Ersson? Byman**, Gillberga, f 1744. Hustru Anna **Halvarsdotter** f 1744

d) Soldat 159 Per **Linnartsson? Källman, Källåstorp**, Gillberga, f 1744. Hustru Margareta Olofsdotter f 1744. Son Nils **Orsman** eller **Torpman** f 2/2 1777.

Knut Eriksson
Rottnerosbacken 94
123 48 Farsta
Telefon 08-94 59 73

Faran wid åskväder

Ur Jemtlands Tidning nr 3 från 1872 har vi hämtat nedanstående tips om hur man bör bete sig vid åskväder.

Länge har den mening rådt, att man wid ett **åskväder** icke får bära **föremål** af metall. **Derom kan** intet **twifvel** bestå, att stora **metallmassor på** eller nära personen bngga fara. Att mindre föremål bngga fara är icke klart.

Personer som bo i ett hus utan **åskledare** rådas att **undwika** grannskapet af **eldstaden**, enär sotet i skorstenen är en ej dålig **elektricitetsledare** och åskan ofta **slår** ned genom spiseln in uti huset.

Den säkraste platsen är midt i rummet, om der ej hänger **någon** ljuskrona af metall.

Med ratta antages att **sammanwaron** af många personer i ett rum är farlig. Den största faran ligger i de uppstigande **dunstströmmarne**, **hwilka** uppstå genom personernas utdunstning. Liksom watten, är **äfwen fuktig** luft en god **elektricitetsledare** och **werkar** om också ej så starkt, **såsom** åskledare.

Äro wi wid **åskväder** ute i **fria** luften, så måste wi wara **försigtigare** än inne i hus.

Mycket bekant är det gamla rådet att icke **ställa** sig under höga träd. Farligast är detta skyddsökande när starkt regn faller, emedan det med **wäta bekastade träd** **blifwit** en mycket **werksam** **elektricitetsledare**.

W P

Namnregister
till 1796 års domböcker
Grums härad 723 namnuppgifter
25:- + porto
Under arbete Gillbergs och
Fryksdals övre härad

Bernhard Granholm
Ljunggatan 39 C
664 32 Grums

Svenska postgirot är 46 96 60-5 och norska postgirot är 0806 1944339.
Adressen i båda alternativen är Värmlands Släktforskarförening. Mer behöver inte stå i adressen.

Annons

Värmlands Ortregister

Över 4700 hemman och hemmanstorp är samlade i ett 68 sidors register med hänvisning till socken, härad, jordnatur och mantal. Jordboken omspannar tiden från Gustav Vasas 1500-tal intill 1931 när fastighetsregister tog över registreringsansvar.

Sammanställd av
Gunnar Jonsson, Säffle.
Säljs av Värmlands Släktforskarförening och beställs hos
Harald Persson
Malmtorgsgatan 18
653 40 Karlstad
Telefon 054 - 21 87 77
Telefax 054 - 21 87 77

Pris SEK 40.00 + porto 10.00
Pris NOK 35.00 + porto 13.00

Annons

Mikrokortsläsare

begagnade och ombyggda
för stående och liggande
kort

Bildskärmar i format
28x30 till 30x54cm

Objektiv från 36x till 48x
Priser från 2200.00 + frakt

Ombyggnader utföres

Thure Nilsson
Bogesundsgatan 13
256 55 Helsingborg
Telefon 042-29 68 19

Annons

Östmark (S) Födde 1765 - 1820

4611 födda barn sorterade i Datumordning, Faderordning, Moderordning och Ortsordning.

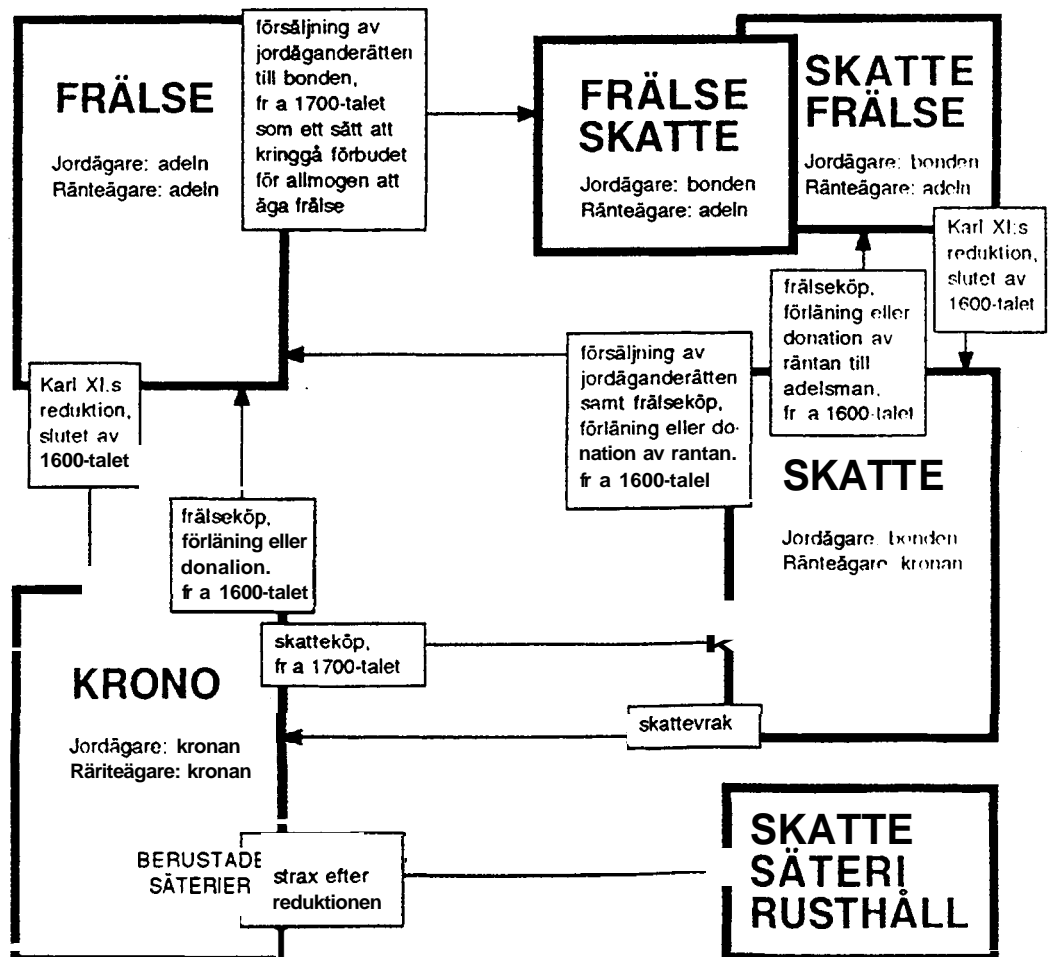
371 sidor i prydlig A4-pärm med register. Datorhantering av materialet medger även andra sorteringsönskemål.

Säljs av Värmlands Släktforskarförening och beställs hos

Harald Persson
Malmtorgsgatan 18
653 40 Karlstad
Telefon 054 - 21 87 77
Telefax 054 - 21 87 77

Pris SEK 240.00 + porto 55.00
Pris NOK 225.00 + porto 58.00

*Förenklatschema
över jordnaturer
under 16-
och 1700-
talen, före
1789.*

Höstens program 1994

Övriga platser

Lördag 24 september
kl 1100-1500

Östmarks Bibliotek
Öppet hus
Visning ALU-projekt.
Släktforskarträff med
Harald Persson

Torsdag 20 oktober
Vitsands Bibliotek kl 1900
Släktforskarträff med
Harald Persson

Lördag 19 november
Stadsbiblioteket kl 1430

Kristinehamn
Anbytarträff

Färnebo-Ölme-Visnums härader
samt städerna Filipstad och Kristi-
nehamn.

Biblioteket visar **sin** samling av
genealogiskt material.

Förhandsanmälan senast 11 nov till
ordföranden

telefon 054-872754

som även organiserar samåkning.

För att denna **träff** ska bli givande
ber vi Dig sända ordföranden för-
teckning över **byar/gårdar/torp/**
släktnamn som Du forskar i. Ange
noga till vilken **socken** respektive
ort hör. **Sammanställning** av detta
får Du vid träffen. Ta med Dina
antavlor, **släktböcker**, utredningar,
kartor och utdrag etc.

Karlstad

Fredag 23 september kl 1100-1600

Stadsbiblioteket Karlstad
Representanter från SVAR
visar liten **utställning** och svarar på **släktforskarfrågor**.

Lördag 24 september kl 0930-1600

Gamla Badhuset, Karlstad
Domböckerna - en mångsidig historisk källa

Lars-Erik Edlund, professor i nordiska språk vid Umeå universitet
ordf i **Sveriges Hembygdsförbunds lokalhistoriska kommitté**

Peter Olausson, historiker vid Högskolan i Karlstad
sekreterare i Sveriges Hembygdsförbunds
lokalhistoriska kommitté

Lennart Andersson Palm, **fil** dr i historia vid

Göteborgs universitet

Lars-Gunnar Sander, ordf i **Värmlands Släktforskarförening**

Representant från SVAR

Anmälan **snarast** till **Värmlands Hembygdsförbund**
Norra **Strandgatan** 4, 65224 Karlstad
Telefon 054-10 15 82

Kostnad 200 kr inkl lunch och **kaffe**

Avgiften faktureras i efterskott.

Tisdag 18 oktober kl 1900

Gamla Badhuset Karlstad

Bergsbruk och Järnhantering i Värmland

Föredrag av *Barbro Mellander*, **Värmlands Museum**.

Ny redaktör sökes

Jag har varit redaktör i snart 5 år. Kort
eller lång tid - det beror hur man ser
på det. Det har i varje fall inneburit en
stimulerande verksamhet. År 1995 pla-
nerar jag att sysselsätta mig med ett
forskningsprojekt, som förmodligen tar
ganska stor tid. Jag önskar därför att
lämna ifrån mig redaktörspennan.

Den eller de som vill åta sig en intres-
sant uppgift uppmanas anmäla sig hos
valberedningen. Jag skriver "den eller
de" därför att man kan mycket väl
tänka sig uppdraget uppdelat på fler
än en person. Även tips på någon Du
tycker kan vara lämplig mottas.

Bernhard Granholm

Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning retur med
den nya adressen till:
Värmlands Släktforskarförening
c/o Harald Persson
Malmtorgsgatan 18
653 40 KARLSTAD

B

Föreningsbrev

Lär Dig lokalhistoria!

**Hur ställer jag frågorna om hembygdens historia
- hur besvarar jag dem?
Var finns källorna att Ösa ur - tryckta som otryckta?
Hur skriver man en uppsats eller artikel?**

Det är **något** av det vi behandlar vid kursen i lokalhistoria
vid Högskolan i Karlstad. Den omfattar 10 p
och går på halvfart - omstart våren 1995.

Mer information via Solveig Eriksson (tel 054/83 82 95)
eller Peter Olausson (tel 054/83 84 28)!